

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV.

V Ljubljani, 3. decembra 1942-XXI. Štev. 45 (681)

Grudna mraz in sneg,
žita dosti prek in prek.

Slovenski pregovor

Danes:

Naša nova pravljica:

**Stanovitni kositrni
vojaček**

(Gl. str. 4.)

NOVI VELIKI USPEHI LETALSTVA OSI

Italijanski bombniki uničujejo sovražna letališča in pristaniške naprave

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 28. novembra svoje 917. vojno poročilo:

Včeraj so naši oddelki skupno z nemškimi oboroženimi silami zasedli trdnjavo Toulon.

Na kopenskih odsekih Cirenajke in Tunisa zmerno delovale.

V zraku so se nad Severno Afriko odigravali živahni boji, v katerih je nasprotno letalstvo izgubilo 18 letal. Neko naše lovsko letalo, ki ga je vodil narednik-pilot Mario Turchetti, se je dvignilo ob alarmu in je vrh tega zbil v morje dve letali vrste >Beaufighters<.

Naše skupine so izvedle uspešne nočni napad na letališče v Boui, kjer so ponovno zadele svoje cilje.

Sovražnik je izvedel napad na kraj Florida (Sirakuza) in je naredil nekaj škode. Žrtv ni nobenih.

Angleška letala so bombardirala otok Leros (Egejsko morje). Med prebivalstvom je mnogo mrtvih in ranjenih. Škoda je lažja.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 29. novembra svoje 918. vojno poročilo:

Akcie izvidniških oddelkov v Cirenajki in v Tunisu.

Italijanske in nemške letalske sile so delovale v nizkem letu proti sovražnim kolonom, kjer so zažgale številna vozila, 15 sovražnih letal so sestrelili nemški lovci v zmagovitih dvobojih v francoski Severni Afriki, eno pa se je zadelo od protiletalskega toornštva, zrušilo v morje med napadom na Tripolis.

V alžirskih vodah so naši oddelki torpednih letal pod poveljstvom kapitana Giulia Cesara Graziana in poročnika Giuseppea Cimicchia včeraj napadli pomemben konvoj. Kljub delovanju močnega letalskega spremstva je akcija imela uspeh. Velik parnik, ki je bil zadet, je zlezel v zrak. Štiri druge trgovske ladje pa so bile tako hudo poškodovane, da je treba z gotovostjo računati, da so se pozneje potopile.

Z operacij današnjega dneva se niso vrnila štiri naša letala.

Angleška letala so to noč ponovno bombardirala Torino. Škoda je znatna, posebno v mestnem osrčju. Število žrtv še ni ugotovljeno. Prebivalstvo se je vedlo mirno.

V Sredozemskem morju je naša enota pod poveljstvom poročnika Alfreda D'Angela torpedirala in potopila sovražno podmornico.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 30. novembra svoje 919. vojno poročilo:

V Cirenajki smo odbili sunke sovražnih oklepni oddelkov.

V tuniskem sektorju smo ustavili sovražne kolone, ki so jih podpirali oklepni oddelki in so izgubili mnogo tovornih avtomobilov.

Napad sil OSI je prinesel zasedbo važnega položaja: nekaj anglo-ameriških oklepni voz smo uničili. Razen tega je bilo ujetih 200 mož, med temi 21 častnikov.

Kljub neugodnemu vremenu so formacije naših bombnikov močno bombardirale alžirska letališča, uničile na tleh 4 letala ter zadevale pristaniške naprave in razna skladišča. V zraku nad Cirenajko so nemški lovci zbili eno letalo.

Britanska letala so vržla številne bombe na Tripolis ter povzročila lahko škodo; med prebivalstvom je bilo 21 mrtvih in 43 ranjenih, eno letalo, ki ga je zadela protiletalska obramba, se je zrušilo na zemljo.

Novi letalski napad, ki ga je sovražnik to noč izvršil na mesto Turin, ni povzročil znatne škode. En bombnik je zadelo protiletalsko topništvo ter se je zrušil pri Nichelnu. Druga tri sovražna letala smo zbili v teku prejšnjega napada. Žrtve prejšnjega letalskega napada dosežajo skupno med civilnim prebivalstvom 15 mrtvih in 22 ranjenih.

Kraljevska dvojica med ranjenci

Pretekli teden sta N. Vel. Kralj in Cesar ter Kraljica in Cesarica obiskala bolnišnico Rdečega križa »Kraljica Helenae« v Rimu. Pogovarjala sta se s častniki in vojniki, ranjenimi v vojni. Za vsakega sta visoka gosta imela tolažilno besedo, kar je pri hrabrih ranjenih vzbudilo globoka čustva vdanosti in navdušenja.

Nj. Vel. Knez Piemontski v Turinu

Knez Piemontski je kot vrhovni poveljnik vse pehote pretekli teden obiskal vojaško šolo v Turinu.

Visoki gost se je udeležil tudi svečanega pogreba žrtv, ki jih je zahteval sovražnikov letalski napad na Torino. Po pokopu je prispeval tudi slovesni službi božji, ki jo je na pokopališču bral kardinal nadškof.

Visoki Komisar v ženski bolnišnici, trnovskem zavetišču in obednici Občinske podporne ustanove

V teku preteklega tedna je Visoki Komisar Eksc. Grazioli v spremstvu pokrajinskega zdravnika dr. Palestre, obiskal žensko bolnišnico. Visoki Komisar, ki z velikim zanimanjem zasleduje stanje in delovanje bolnišnic, je imel s svojim obiskom namen pregledati delovanje zavoda in ugotoviti najvažnejša vprašanja, da bi se zavodu omogočilo še plodovitejše delo.

Ob vstopu je pričakoval visoki obisk predstojnik zavoda primarij dr. Zolotkar z zdravnički in upraviteljem. Visoki Komisar je krenil najprej v učilnico babiške šole, kjer so bile gojenke zbrane pri pouku. Živo se je zanimal, kako napreduje njihovo učenje, ter jih v lepih besedah opozoril na važnost poklica, kateremu so se posvetile. Eksc. Grazioli je nato obiskal posamezne bolniške sobe, kjer se je razgovarjal z nekaterimi bolnicami. Prisrčne čestitke je izrekel kmečki materi, ki je vsa srečna stiskala k sebi že desetega otroka. Sodobna operacijska dvorana kakor tudi rentgenska naprava v zavodu je žela odobranje visokega gosta, prav tako pa red in čistota, ki vladata v zavodu. Končno je Visoki Komisar obiskal tudi v kletnih prostorih nastanjenih kuhinjo in pralnico kakor tudi stanovanjske prostore babiške šole. Po kontanem pregledu je Eksc. Grazioli sporočil predstojniku zavoda, da bo za zdravje naroda tako pomembni zdravstveni zavod deležen vse njegove naklonjenosti in podpore. Izročil mu je kot velikodušni dar znatno vsoto za najbolj siromašne matere. Prav tako je izrekel priznanje predstojniku zavoda dr. Zolotkarju ter vsem njegovim sodelavcem zdravniškim in sestram usmiljenkam. Po prisrčnem slovesu je Visoki Komisar nadaljeval svojo pot.

Malo pred dvanaisto je Eksc. Grazioli prispele v otroško zavetišče v Trnovem. Voditeljica šolekih sester Notre Dame, ki vodijo zavod, je vodila goste najprej v obednico, kjer so se zbrali malčki iz otroškega vrta. Obadnito je uređil GILL nad vse lično. Glavna stena je okrašena s trobinico in s slikama Vladara in Duceja.

Singancia il siluro all'apparechio italiano. — Pri trjevanje torpeda na neko italijansko torpedno letalo

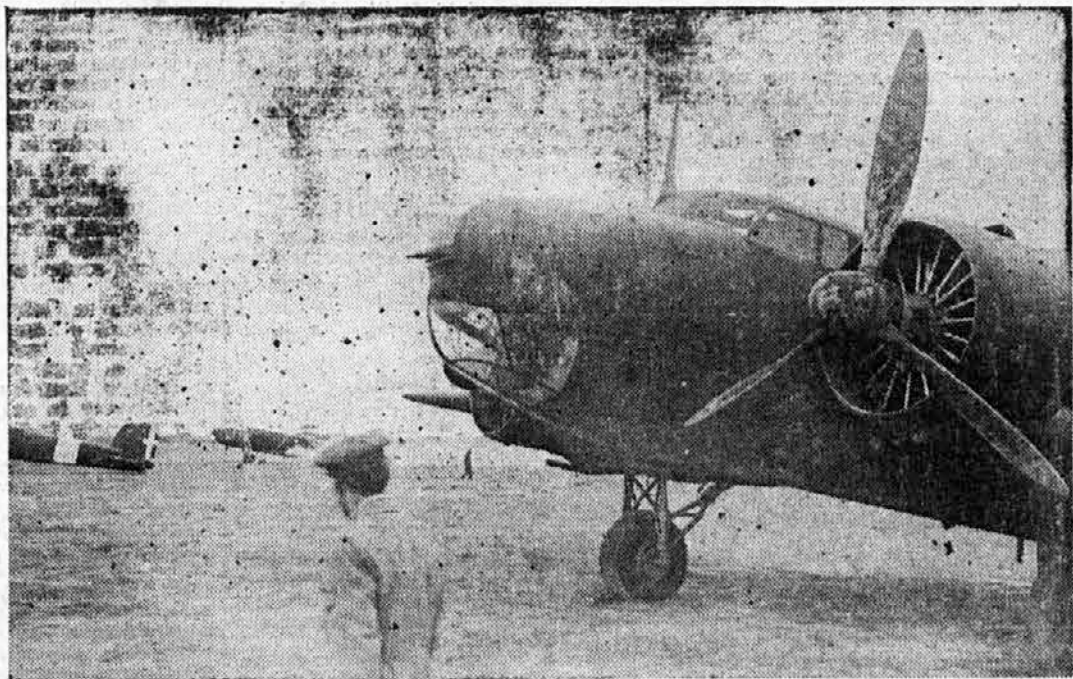
NAROČNINA

3/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekotnem delu: enostopna petlitna vrsta ali oja prostor (višina 3 mm in širina 65 mm) 7 lir; v glasnem delu 4.50 lire. V dvobarnem tisku cene po dogovoru. — Notice vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasi davek povsod se porabi. Pri večkratnem naročilu popust.

Bombardieri italijani in un aereo scalo nel Mediterraneo. — Italijanski bombniki na nekem sredozemskem letalskem oporišču

podporne ustanove, ki je urejena v prostorih trnovskega občinskega podpornega urada v bližini farne cerkve. Tu so pričakovali visoki obisk ljubljanski župan in podžupan, kakor tudi drugi predstavniki Občinske podporne ustanove. Najprej so si gostje ogledali obednico, kjer so se že zbirali ubožni Trnovčani, ki so prišli na kosilo. Med njimi je bilo tudi mnogo takih, ki so prišli po kosilo s posodo z namenom, da ga odnesejo domov in razdele še drugim družinskim članom. Vsak dan dobi kosilo okrog 190 podpirancev. Eksc. Grazioli se je tudi sam osebno prepričal, da razdeljuje podpora ustanova res dobre, tečne in zadostne obroke. Obiskal je nato še pisarniške prostore občinske podporne ustanove, ki ima sedaj že več ko 1300 podpirancev. Visoki Komisar se je pohvalno izrazil o delovanju ustanove ter izrekel svoje priznanje županu, podžupanu in predsedniku Občinske podporne ustanove majorju Campani za to, da so te ustanove tako uspešno začele z delom v korist delovnih in potrebnih slojev ljubljanskega prebivalstva.

Italijanski učitelji pri Visokem komisarju

Visoki Komisar je preteklo sredo popoldne sprejel v vladni palači v navzočnosti šolskega komisarija voditelje in učitelje italijanskih šol v Ljubljani.

Eksc. Grazioliu je najprej predstavili po vrsti vse navzoče profesorje De Poli, nato je pa Visoki Komisar izrekel svoj prisrčni pozdrav italijanskim učiteljem v glavnem mestu in v drugih središčih pokrajine ter poudaril naloge, ki so jim bile poverjene. Sestanek so zaključili s pozdravom Kralju in Cesarju ter Duceju.

Eksc. Grazioli sprejel upravitelje slovenskih šol

V petek popoldne je Visoki Komisar v vladni palači sprejel ob navzočnosti šolskega komisarija upravitelje slovenskih šol mesta Ljubljane in pokrajine.

Visoki komisar je poudarjal naloge šole tudi z ozirom na današnji politični položaj v pokrajini. Delal je, da mora slovenska šola predstavljati elemente sodelovanja in biti zato odločno usmerjena v tem smislu napram fašisti.

stovski Italiji. Visoki Komisar je potem navedel razne težkoče, ki so nastale zaradi posebnega položaja v pokrajini in je omenil tudi podporno delavnost v prid goincev s strani Visokega komisariata, kakor s strani Zveznega povelstva italijanske liktorske mladine v Ljubljani.

Ob koncu sestanka se je Eksc. Grazioli epomnil padlih pripadnikov Oboroženih Sil in vseh slovenskih žrtv komunizma in poslal prisrčen pozdrav Kralju in Cesarju ter Duceju.

Dan matere in otroka se bo obhajal po Ducejevi odredbi tudi letos 24. decembra. Ta proslava je postala značilna ustanova režima v poveljevanje materinstva in otrok. Poleg raznih diplom zaslužnim fašistkam, bodo razdelili različne nagrade materam, opreme za novorojenčke in druga oblačila.

Eksc. Vis. Komisar je izdal uredbu o prometu na ljubljanskem tramvaju. Naredba natanko določa, kdo ima pravico do brezplačne voznice, ter kazni za prekrške odredbe. Naredba strogo ukazuje, da se sme vstopati samo zadaj in izstopati samo spredaj ter določa globo za tiste, ki se teh pravil ne bi držali ali bi se obehali na tramvaj. Hkrati se uvažajo enotni listki za vojaške Oborožene Sile.

Uredbo o odsvajitvi ali posestni spremembi avtomobilskih vozil je izdal Visoki Komisar za ljubljansko pokrajino. Po tej odredbi je devoljena prodaja ali sprememba posesti na kakršen koli naslov z napisno tablico opravljenih in matrikuliranih avtomobilov samo v korist oseb, ki bivajo v ljubljanski pokrajini, ali ustanov, ki imajo v Pokrajini svoj sedež.

Tajnik Stranke Eksc. Vidussoni je imel pretekli teden na sedežu Littorioje report s predsednika sindikalnih organizacij delodajalcev in delavcev. Po pozdravu Duceju je dal Eksc. Vidussoni besedo predsednikom, ki so podrobno poročali o položaju v svojih odsekih. Tajnik Stranke je dal nato navodila za akcijo, ki naj jo opravijo v sedanjem trenutku, ko morajo biti mobilizirane vse energije za doseg končne zmage.

O popolnem uspehu bitke za poljedelsko produkcijo je govoril državni tajnik Back na proslavi četrte obletnice poljedelske vojne. V svojem govoru je očrtal veličastno organizacijo poljedelskih sil, ki zagotavljajo zadostno prehrano nemškemu narodu. Navedel je podrobne številke o uspehih

in poudaril, da so zlasti nekatera poročila na Vzhodu dosegla že polovico produkcije starega nemškega ozemlja in s tem zagotovila zbolšan in nemške prehrane. Za zgled povečane produkcije je navedel Češkoslovaško, kamor so morali v letu 1940.—41. uvoziti 360 ton žita, letos je pa pridelala že za več ko 200 ton presežka. Back je svoj govor zaključil proslavljač poljedelske organizacije in mladino, ki se posveča poljskemu delu.

Nemška uradna agencija DNB je javila, da so 27. novembra ponoči nemške čete na Hitlerjevo povelje zasedle francosko vojno pristanišče Toulon. Ta ukrep so izvršili zato, da bi preprečili izdajstvo degolističnih elementov. Hitler je ukrep s posebnim pismom sporočil prezidentu Petainu.

Otvoritevno sejo ob nastopu novega akademskega leta je bila 25. novembra v prostorih italijanskega kulturnega zavoda v Zagrebu. Manifestacije, ki je imela zaradi navzočnosti italijanskega Akademika Francesca Severija in rektorja vseučilišča v Pisi nacionalnega svetnika Bigginia, še poseben pomen, so se udeležili tudi italijanski poslanik in Italijanske oblasti v Zagrebu, hrvaški zunanji in prosvetni minister, rektor zagrebskega vseučilišča in mnogostevilni predstavniki kulturnih krogov. Sejo je otvoril italijanski poslanik Casertano. Hrvatski zunanji minister se je s hvaležnostjo spomnil vsega, kar dolguje hrvaška kultura italijanskemu vplivu in poudaril značilno kulturno delavnost za medsebojno poznavanje na področju znanosti in umetnosti. Nato je prof. Biggini razložil delovni program, ki se ga bo zavod držal v prihodnjem letu.

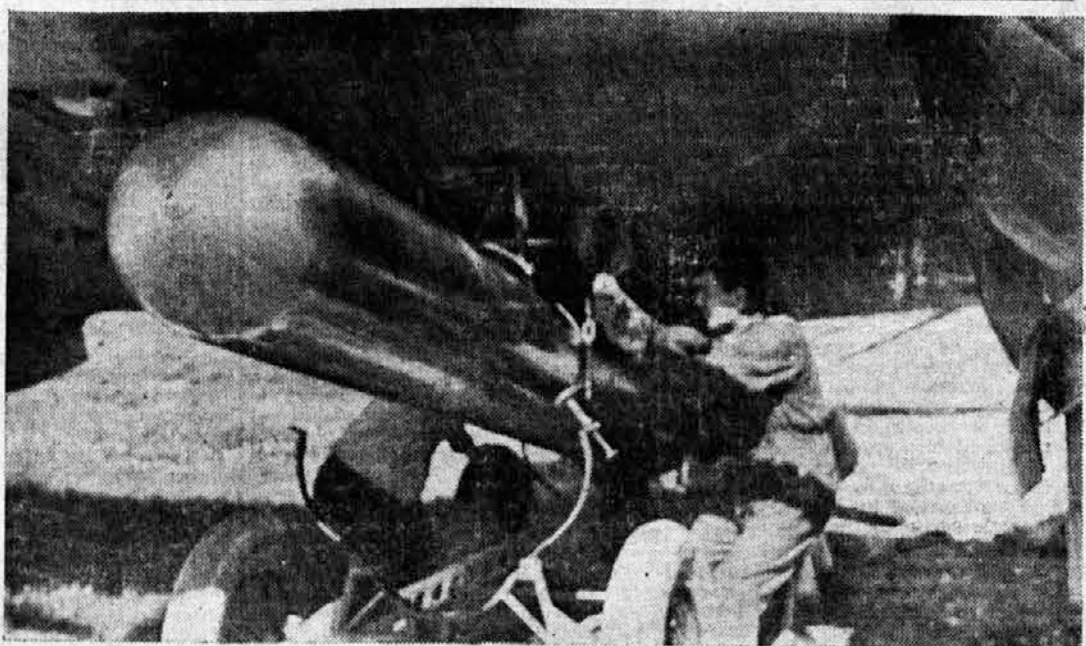
Proslave tridesetletnice albanske samostojnosti so se vršile v Bukarešti, Zagrebu in Carigradu. V Bukarešti in v Zagrebu se je proslave udeležila albanska zajednica skupaj z zastopniki italijanskih konzularnih oblasti in fašistovske stranke. V Carigradu se je albanska kolonija zbrala v Italijanski hiši in proslavila praznik samostojnosti pod vodstvom tajnika Fasija. Povsod so navdušeno manifestirali za Kralja in Cesarja ter Duceja, ter za itaške italijanske borca na fronti.

1 kg marmelade na osebo dobi mladina do 18. leta za mesec december, in sicer na odrezek »S« svoje dodatno živilske nakaznice »GMabc«.

1 kg fižola na osebo dobi ljubljanski upravitelji za mesec december na odrezek »H« decembrske živilske nakaznice.

Ljubljanci bodo dobili te dni jajca, in sicer: 1. otroci do 3. leta po tri, 2. mladina od 3. do 18. leta po dve in 3. vse ostale osebe po eno jajce. Jajca bodo dobili potrošniki na sledeči način: a) proti predložitvi nabavne knjižice za meso po eno jajce na vsako osebo; b) na odrezek »R« nove dodatne decembrske živilske nakaznice »GM«, ki jo ima mladina do 18. leta, po eno jajce in c) na odrezek »K« iste nakaznice, katerega pa imajo samo otroci do 3. leta, po eno jajce. — Potrošniki bodo dobili jajca po sledečem razporedu: pri trvdki Pogacnik Franc, Bleiweisova 33: 2. in 3. decembra potrošniki z začetnimi črkami A do D: 4. in 5. decembra E—G: 7. in 9. decembra H—J: 10. in 11. decembra K—L: 12. decembra M—O — pri trvdki F. Nikelsbacher, Pražakova ulica: 2. in 3. decembra potrošniki z začetno črko P: 4. in 5. decembra R: 7. decembra S in 8; 9. decembra T in U: 10. in 11. decembra V—Z.

Izredni občni zbor Novinarskega društva so imeli 29. novembra v prostorih svojega doma slovenski častniki. Na zborovanju so izdopolnili nekatera mesta v društvenem odboru. Za predsednika so izvolili Rudolfa Jurčeca.

Proglas poveljnika XI. Armadnega zbora

Slovenici!

Očiščevalne in policijske akcije, ki so jih oddelek Kr. Vojske in Črni hraj Armadnega zbora pričele izvajati 16. julija tega leta, da bi v tej provinci vzpostavile red in mir, ki so ju kalili vsem poznani maščevalni uboju, ropu in okrutnosti, ki so jih vršili plačanci z angleškim in boljševiškim zlatom, so rodile uspehe, ki ne potrebujejo razlag. Jasno so izražene v zelo pomembnih številkah:

2654 zločincev je bilo ubitih v boju. 1625 se jih je predalo z orožjem.

V teh številkah, ki so natančno ugotovljene, niso všteti oni, ki so jih ali ubili ali smrtno ranjene odvedli zločinci s seboj na begu in jih tako odtegnili naši neposredni ugotovitvi. Na podlagi zanesljivih poročil, ki so jih prejela italijanska vojaška oblastva, moramo pričeti prejšnjemu natančno določenemu številu še kak tisoč takih izrub.

Vsa njihova taborišča in skladišča, ki so jih pripravili z ropi in z izsiljevanjem v škodo slovenskega prebivalstva, smo uničili. Zanesljivi smo ozromno količino avtomatičnega in ročnega orožja, streliva in vseh vrst vojnega materiala.

Brez prestanka se še vedno predajajo poveljstvom naših posadk osebje, ki so jih zločinci prisilili, da so se pridružili njihovu zločinskemu delovanju ali pa so sicer prostovoljno množile njihove vrste, pa se kesajo

svojih zločinov in se javljajo v zaupanju na prizanesljivost italijanskih oblasti. Takim ljudem je kakor znano — zagotovljeno, da bodo ostali pri življenju. Glede tega se morejo sedaj in v bodoče zvesti na mojo besedo.

Vse čenče raznih »Slovenskih Poročevalcev«, vsi tajni letaki, vse laži, ki so jih razširili razni komunistični »glavarji« — ki so se odločili raje za borbo na papirju in se skrbno ogibali podatki se v boju skupno s svojimi pristaji kakor so nasprotno to storili italijanski vojaški poveljniki — ne morejo prav nič spremeniti teh resnic ali zmanjšati tudi le za eno samo številko gori navedenih podatkov.

Slovenici!

Oboženi vojaki Italije, budni varuhi reda in mira med vami, se vračajo na svoja mesta s trdno voljo nadaljevati neizprosno boj proti zločinu, ki se je postavila izven zakona in skuša zbrati svoje razbite sile, da bi znova sejala strah in trepet med mirno slovensko prebivalstvo po mestih in vaseh!

Postena slovenska mladina se zave, da visokega pomena tega boja in si prizadeva za čast sodelovati v tej borbi ob strani vojakov znamenitega Kralja. Mi smo veseli, da imamo to mladino ob svoji strani!

Poveljni XI. Armadnega zbora

general

Mario Robotti

Prehranjevalni urad Visokega Komisarata za ljubljansko pokrajino sporoča, da bodo po Ducejevi odredbi o razdelitvi dodatnih obrokov kruha, sladkarij in riža, delavci prejeli za november na glave svojih dodatnih živiliških nakaznic še 750 gramov kruha ali 650 gramov pšenične moke ali 1125 gramov koruzne moke. Mladina od 9. do 18. leta bo dobila za november prav tolikšno količino kruha kakor delavci, in sicer na odrezek »1« nove dodatne decembrske živilske nakaznice »GMac«. Mladina od 14. do 18. leta bo na dobila dodatni delež sladkarij 100 gramov, in sicer na nakazila za sladkor, ki jih bodo upravičeni prejeli skupaj z januarskimi živiliškimi nakaznicami. Otroci do 3. leta bodo pa prejeli 400 gramov sladkarij na nove dodatne decembrske živilske nakaznice »GMac«, na odrezek »O« riž, na odrezek »P« na sladkor.

Oblatne pakaznice za novoporočence in novorojence delj oblačilni odsek ljubljanske preskrbovalnega urada na Ambrozevem trgu št. 7 v I. nad. Tiskovine za prošnje, ki ji je treba priložiti potrebna potrdila, izdaja isti urad vsak dan med uradnimi urami.

Bankovci, ki jih je svoj čas določila Banca d'Italia za obtoč na ozemlju Italijanske Vzhodne Afrike je finančno ministrstvo s svojim dekretom od 25. novembra vrstila v zakonit obtoč po vsej kraljevini. Bankovci se od drugih razlikujejo samo po barvi. 1000lirski bankovci je sinji z opekar-skordečim robom, 5000lirski je sinj-siv z zelenim robom, bankovci po 100 lir so pa temnozeleni z rdečim robom. Omejitve obtočnega ozemlja, ki ga nalaga rdeča tiskana legenda ob robu teh bankovcev je v zgoraj omenjenim dekretom odpravljena.

Tečaj za korporacijske študije se vrši v Zagrebu na sedežu delegacije PNF. Temu tečaju bodo sledila mnoga predavanja italijanskih znanstvenikov o ustvaritvah fašistovske Italije na korporativnem področju. Predavanja bo priredila PNF skupaj s hrvatskimi sindikalnimi organizacijami. Tečaj se udeležujejo vsi voditelji ustaških sindikalnih organizacij in dijakov, vpisani v tečaj za socialne študije, ki so ga nedavno ustanovili.

Hudji snežni viharji divjajo, po poročilih iz Helsinkija, skoraj po vsej Finski.

potovali v Italijo, naslov njihovega stanovanja in vseučilišče, na katerega so se vpisali.

Osebe ljubljanskih špecerijskih trgovin in mlekarn naj z zdravniškim pregledom pri mestnem fizikatu ne odlašajo na zadnje dni tedna, da ne bo prevelikega navala, ki bi povzročil zamudo časa. Zdravniški pregled v mestnem fizikatu v Mestnem domu traja vsak dan razen nedelj in praznikov od 8. do 10. ure.

Nove cene za tobak, cigare in cigarete je določil Visoki komisar, da tako prilagodi cene izdelkom v Ljubljanski pokrajini cenam v ostalih pokrajinah Kraljevine. Tako stane na primer zdaj ena cigareta Neretva 0.45 Lire, Morava 0.40 Lire, Zeta 0.35 Lire, Ibar 0.30 Lire in Drava 0.25 Lire. Smetka Virginia 1.50 Lire, Portoriko 1.25 Lire, domača kratka pa 0.75 Lire.

Državni komisar za varnost železniškega prometa v Nezavisni Državi Hrvatski je Poglavniki ustanovil s posebno zakonsko odredbo. Njegova naloga bo sodelovati z vojaškimi oblastmi zaradi zaščite železniških prevozov na področju države.

Pogodbo za gradnjo prekomorske ceste sta sklenili bolgarska vlada in neka italijanska družba. Cesta bo vezala albanski pristanišči Drač in Antivari s Sofijo in Rušukom. Zgradili bodo tudi svobodno pristanišče v Antivariju.

Kuhinje za delavce in nameščenice bodo odprli v Zagrebu, kjer bodo poceni dobivali kosilo in večerjo. Že zdaj je na hrani v Hrvatski delavski zbornici v Zagrebu v javni kuhinji 250 delavcev in nameščenic, ki plačajo za kosilo in večerjo 1000 kun na mesec. Poleg drugih javnih kuhinj v posameznih mestnih predelih bodo ustanovili kuhinje v nekaterih tovarnah, da delavci ne bodo izpustili preveč časa v opoldanskem odmoru.

Novo tovarno za izdelovanje stekla so pričeli graditi v Arandielovu v Srbiji. Obratovati bo pričela že prihodnji mesec, izdelovali bodo pa samo steklenice.

Barvanje usnjenih izdelkov s specijalno barvo na brizgalnik. Barve in aceton — Efaks — Napoleonov trg.

Osebnosti

UMRLI SO:

V Ljubljani: Ivan Kozec st., brivski mojster; Franciška Štrkelj; Alojzija Čibčičeva; Terezija Merharjeva, delavka tobačne tovarne; Marija Lavričeva; Dominik Zorč, policijski stražnik v pok.; Matija Spreitzer, bivši veletrgovca; Ivan Sirec, znanilec državnih železnic v pok.; Jernej Remic, policijski nadzornik v pok.

V Višnji gori: Anton Dremelj, posestnik. V Mariboru: 75letna Terezija Vrataričeva; 83letna Ana Grobškovska; 82letni Franc Cenc, sodni oficijal v pok.

V Celju: Neža Gobčeva; Rozalija Volušková. V Prapročah pri Semlju: 65letni Ivan Končar, posestnik. V Grosupljem: 92letni Alojzij Okorn.

Naše soizjale!

ŠPORTNI TEDNIK

Na domačih igriščih ni bilo tokrat nobenih dogodkov. Zato se bomo morali ozreti samo malo naokoli. Italijanski nogomet je imel na sporedno deveto kolo prvenstvenega tek

movanja. Tudi to kolo je bilo razglašeno in živo in je dalo dokaj pričakovanih rezultatov.

V prvem razredu so igrali tako: Venezia-Torino 0:3, Milano-Liguria 0:0, Vicenza-Atalanta 2:3, Fiorentina-Lazio 1:1, Roma-Bologna 1:1, Genova-Bari 3:2, Juventus-Ambrosiana 4:2, Triestina-Livorno 1:1.

Torino se je spet popravil in je po zmagi na lastnih tleh utegnil spraviti na varno obe v Benetkah razpoložljivi točki. Po zaslugi Triestine, ki je prikrasila Livorno za eno točko, je Torino na drugem mestu z zmanjšano razdaljo do prvega; sedaj znaša razlika še štiri točke. Venezia se je lani ob tem času sukala okoli prvega mesta, sedaj se pa giblje okoli poslednjega; resnično, kdor je prvi bo zadnji; v športu ne poznajo intubacij na dobra mesta.

Milano je še vedno muhasto moštvo; eno nedeljo ti zmagal na tujem, pa je spet na domačih tleh v največjih težavah. Je pa takoj za Triestino najboljši zbiralec neodločenih rezultatov.

Zmagali sta na lastnih tleh le Genova in Juventus. Obe sta takoj za prvima dvema v razpredelnici. Razen Torina je na tujem igrišču zmagala še Atalanta, ostale štiri tekme so bile neodločene.

Livorno, edino neporaženo moštvo, še vedno krepko vodi in šteje po devetem kolu 16 točk. Torino jih ima 12, potem pa se gnetejo tja doli do Vicenze s petimi točkami na poslednjem mestu vsa ostala moštva na temnem prostoru med 5 in 12 točkami; še slabe pol točke razlike ne pride na poslednjo mesto. Zato je treba pričakovati še precej prerivanja v razpredelnici.

V drugem razredu so se stvari tudi zaostrele. Kazalo je že, da bodo na čelu razpredelnice korakali Spezia, Napoli, Anconitana in morda še kak nepričakovan prikladnik; razvoj dogodkov pa je potisnil v ospredje večje število moštvo. Tako je sedaj lanske prvo razredni klub Modena s 10 točkami na osem mestu in jo ločijo do prvega mesta samo še štiri točke. Vodi sicer še vedno Spezia. Napoli je trenutno na tretjem mestu, do devetega mesta pa je tolika gneča, da so med prvimi in devetim moštvom vmes samo štiri pike.

V sosednjem oddelku tretjega razreda je Gorizia s štirimi točkami prednosti v gladikem vodstvu. Do sedaj ni izgubila še nobene točke, ker je vse tekme odločila v svojo korist.

Medmestno tekmo Berlin-Dunaj v berlinskem olimpijskem stadionu je gledalo 40.000 prištejev nogometne igre. Videli so lepo dunajsko šolo in krepko prestolniško obrambo. Borba je ostala z 1:1 remis.

O. C.

Filatelija

Michel in Yvert za leto 1943.

Malo pozneje kakor druga leta se je pojavil letos najbolj znan nemški katalog »Michel«. Po opremljenosti je razumljivo spričo vseh časov — precej skromen, še posebno v primeri s švicarskim »Zumsteinom«. Papir je časopisni, vezava enostavna. Obseg mu je narastel za okroglo 10 strani. — Ker je naklada zelo majhna, ga je dokaj težko dobiti. Stane 28.50 lire.

Vsebinsko se je katalog spet izpopolnil. Zanimiva je nova razvrstitev; v prvem delu je namreč združil vse pokrajine, zasedena področja, kolonije itd., ki so bila ali so v oblasti Nemčije, drugi del pa obsega ostale evropske države. S tem je dosežena boljša preglednost. V ostalem ni — razen cen seveda — bistvenih razlik nasproti lanskemu katalogu.

Ker je v Nemčiji prepovedano trgovanje in menjavati znamke sovražnih držav, so njih znamke ostale tudi letos neocenjene. Uporabljivost kataloga — zlasti v tujezemstvu — zato trpi.

Pri cenah lahko ugotovimo precejšen dvig. Ta znaša za vse znamke brez izjeme 25%; založnik je namreč dvignil

razmerje med tako imenovanimi »Michelovimi markami« in med pravimi reichsmarkami. Cene v Michelovem katalogu niso prodajne ne nakupne cene nego le nekakšna podlaga za menjavanje znamk. To se seveda precej relativno reče, ker Michel nima za vse države enakih podlag za te cene.

Poleg omenjenega dviga je v splošnem skok cen kar lep. Tako so jugoslovanske znamke poskočile za 20 do 300%; povprečen porast je okrog 30% pri navadnejših znamkah in okrog 100% pri dobrodelnih, ki so bile lani res neznansko slabo ocenjene. — To zvišanje cen je pa le prilagoditev kataloga tržnim cenam. Pri nas velja o te cene že od januarja tega leta, ker je v mesečnem dodatku, ki je takrat izšel, Michel popravil cene našim prejšnjim znamkam in jih od takrat ni bistveno izpremenil.

Podoben položaj je pri znamkah drugih držav. Pozornost zbujajo okoliščina, da nekatere znamke jako visoko notirajo, dasi jih je lahko dobiti, druge pa sorazmerno nizko, čeprav se težko dobe. V primeri s Zumsteinom je Michel toliko bolj, da ima izredno izpopolnjeno besedilo in mnogo koristnih nasvetov in pojasnil.

Pri preračunavanju oz. trgovanju na podlagi Michelovih cen bo filatelista najboljše vozilo, če bo računal za eno Michelovo marko 2 liri, redko 2.50 ali celo 3 lire.

Edini letošnji katalog za znamke vsega sveta je katalog tvrdke Yvert & Tellier, Amiens (Francija). Letošnja naklada ne more uti iti vojnih dni, saj je katalog izšel broširan in na papirju različnih, vse prej ko dobrih kakovosti. Edino, kar je res lepo v njem, je izredno bogata slikovna oprema. Katalog stane 150 francoskih frankov. Vendar ga je pri nas izredno težko dobiti, saj je spričo svoje izredno nizke naklade že v par dneh pošel. Dnevna cena zanj se giblje v mejah od 800 do 1200 lir.

Tudi letošnji Yvert je soliden katalog, nujno potreben vsakomur, kdor menjava s Francijo in s prekomorskimi državami. Važen položaj zavzema tudi v Italiji, ker služi kot eden izmed najstarejših katalogov nekako za osnovo cenikom vodilnih italijanskih tržnikov, trgajočih z znamkami.

Spričo relativno nizke vrednosti francoskega franka (iz kataloga je razvidna teleta periteta: 1 lira = 5 fr., 1 funt = 900 fr., 1 dolar = 200 fr., 1 RMK = 30 fr. in 1 švicarski frank = 60 fr.) znaša, če damo za en frank po Yvertovem katalogu 25–40 čentimov. Cene so še kar ugodne. V primeri z lanskimi so se skoraj podvojile. Podrobnejši opis se mi zdaj odveč, saj vseh cen itak ne morem navesti, od posameznih pa nihče nima haska.

Letos bo z nalogo tega kataloga križ in si ga bo lahko privoščil le kak petičen zbiralec. Kdor ima lanske kataloge, bo pač računal 1 frank po 50 do 80 čentimov in si bo tako prihranil furja (dirkega!), ki bi ga sicer odrlil za letošnji katalog.

(Kakor poročajo strokovni listi, bo bile okrog februarja izšle Yvert in novi nakladi. Morda bo takrat kaj cenejši.)

Popravi!

V št. 43. je v članku »Nove znamke« nastala neulubna pomena v označbi barv pri švicarskih znamkah »Pro juvenute«. Vrednota za 10+5 ct je rjave in svetlorumenorjave (ne modre!) barve; prav tako je vrednota za 20+5 ct rdeče in svetlorumenorjave barve (ne modre!).

D. Gruden

OKVIRI
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Vojkova 4

DETEKTIVSKA POVEST

SKRIVNOST TETINE-DEDIŠČINE

NAPISAL HERBERT ADAMS

»Izvrstno! Saj sem vedel, da nam boste v prid. Povejte mi, ali se pogosto zgodi v Woodworth-Parku, da kdo zadene luknjo na prvi mah?«

»Ne pogosto. Razdalja je velika in od najbližjih luknji so nekatere skoraj po dve sto jardov vsakebi.«

»Ali poznate četrti luknjo?«

»Četrti?... Čakaite, da pomislim. Da... to je dolga razdalja, za katero je vsekar potrebna železna palica. To je kakih sto osemdeset jardov daleč.«

»In vendar je pred nekaj dnevi nekdo poznal žogo na prvi mah v to luknjo!«

»Vraga! Kdo pa je bil to?«

»To bi ravno radi vedeli in vi bi nam pri tem lahko pomagali. Kakor sem vam že rekel, so se prav čudni ljudje potikali po hiši na Queens-Gatu. Eden izmed njih je izžubil raztrgano golfsko izkaznico. Očitno je bil to mož srednjih let in ne prav izreden igralec. Prve tri luknje je zadel s petimi do šestimi udarci, četrti pa s enim samim; očitno je bilo to srečno naključje. Za prihodnjo luknjo je potreboval deset udarcev in za naslednjo celo dvanaest. S tem se vpisi končajo. Ali lahko izveste, kdo je to bil?«

»To ne bo tako težko, če se je igra vršila šele pred kratkim. Ali ste že vprašali pri tatiniku?«

»Ne. Zdelo se mi je boljše, da raziskujem zelo previdno. Če kdo igra na tem golfskišču, bo pač lahko vse izvedel o dogodku. Močno se mi namreč zdi, da gre za igro iz zadnjega časa, ker je izkaznica še sorazmerno čista, česar o drugih predmetih v hiši nikakor ni moči trditi. Pri tem bi lahko izvedeli tudi kaj o neznanu, ki je imel tako srečno roko pri igri.

Ali se ne bi mogli dogovoriti za par dni danes popoldne?«

»Očitno nimate prav visokega mnenja o važnosti moje službe!«

»Kaj šel prav ravnateli, ki si zna tu pa tam narediti kaklo prosto popoldne, je dober ravnatelj.«

»Nedvomno — a zdaj žal še nisem ravnatelj, temveč samo njegov namestnik. No, morda se bo dalo narediti, če mislite, da lahko s tem kaj koristim.«

»Tega ne vem za gotovo, a mislim, da že. Golfska izkaznica je vsekar edina sled, ki nas more kam pripeljati in rad bi jo izkoristil, dokler je še sveža. Ne trdim ravno, da bi bil moral mož, ki jo je izgubil, ki zagrešiti — a na koncu koncev tudi vsi igralci golfa niso anđeli — mar ne?«

»Gotovo da ne — prav tako ne, kakor niso sami zločinci. A mislim, da mora biti možak Anglež. Škot ne bi bil takoli glave izgubil, če bi enkrat na prvi mah poznal žogo v luknjo!«

Jimmie mu je smejel se pomolil roko.

»Mislim, da imate prav. A zdaj pač ne smem hudo zaposlenega ravnateljevega namestnika še dalje zadrževati. Bodite tako dobri, na mi telefonirajte, če boste kaj izsledili. Ako ugotovite, bi bilo seveda še prijetneje, če bi mogli priti zvečer k meni, da se kaj pokramljava o tej zadevi.« Dal mu je svoj naslov in Phil je obljubil, da bo telefoniral ali pa sam prišel.

Ko je šel Jimmie po Fleet-Streetu proti svoji pisarni, je bil na vso moč zadovoljen s samim seboj. Sai ni slutil, kakšna presenečenja ga še čakajo. Phil Mackenzie mu je bil všeč. Prepričan je bil, da s pomočjo Nonne ne bo preveč težko spraviti oba človeka.

ki sta tako trmasto vztrajala na tem, da ne marata več videti drug drugega. In vedel je, da bo znanje s prikupnim mladim velikonom njegovo ženo še podkrepilo v njenem sklepu. Enid in Phil očitno še nista bila zaročena, a sprla sta se bila prav pošteno. Morda nesrečni Bruden le ni bil povzročil nepopravljive škode.

Potlej je z zadovoljstvom pomislil na to, da je neka druga točka zdaj pojasnjena: izvedel je bil, kako se je Brudnu posrečilo, spoznal se z Enido Cowleyovo. Treba je bilo na še dognati, kaj je najprej zbudilo njegovo pozornost za hišo in zakaj je mislil, da je v njej skrit zaklad. Vsekar je prišel Jimmie dober korak naprej. Brudnovno ravnanje je bilo tako določeno in na trdnino — Phil bi bil rekel peklensko — da je moral imeti očitno tehtne vzroke zanj.

Ko se je Jimmie vrnil v svojo pisarno, mu je njegov pisar sporočil: »Miss Enid Cowleyeva je že dvakrat telefonirala, sir, in obžalovala, da vas ni bilo tu. Zahvaluje se vam za vaš trud in vam sporoča, da je svojo hišo na Queens-Gatu že prodala.«

10.

Neki obtoženeц je nekoč presenetil poroto s tem, da je kar na lehem priznal svojo krivdo in tako spravil v veliko zadrego svojega zagovornika. Ta je bil namreč trdno prepričan o nedolžnosti svojega klienta in ga je tako spretno zagovarjal, da so bili vsi prepričani, da bo izposloval obtoženčovo oprostitve. Jimmie Haswell je bil priča tega dogodka in ni mogel pozabiti, kako je njegov učeni kolega osupnil; stal je, kakor da bi ga bil kdo po glavi kresnil, je pripovedoval Jimmie svojim prijateljem.

Tega dogodka se je domislil Jimmie, ko je prejel poročilo od Enide Cowleyeve, da je prodala svojo hišo na Queens-Gatu. Prav kakor bi ga bil kdo po glavi kresnil. Seveda je bila hiša njena last in je lahko storila z

njo, kar jo je bila volja, a toliko se je bil petal s to uganko, da ga je hudo prizadelo, ko je slišal, da je zdaj vsega konec. Vsako, še tako neznatno odkritje ga je bilo iznova spodbudilo: zadeva z golfsko izkaznico še ni bila pojasnjena in zdaj naj bi opustil vsako nadaljnje raziskovanje! Bilo mu je pri srcu kakor lovskemu psu, ki so ga odvrgli od njegove sledi.

In vendar: ali je Enid res nesposobna storila? Iskanje zaklada je njemu pač morda v zabavo — ali ima pa ona napak, če se raji zadovolji z majhno gotovino, kakor da bi se vdajala fantastičnemu upanju? Osebnih vzrokov ne smejo vplivati na njegovo razsodnost.

Odločil se je torej, da bo stopil k Enidi in poizvedel, zakaj se je tako iznenada premislila. Vedel je, da jo bo našel doma, ker je imela delo z osnutki za reklamne lepake neke mlarne. Enid ga je sprejela s prijaznim smehljajem.

»Ali so vam že sporočili, da sem hišo prodala?« je vprašala.

»Da. In nisem malo presenečen spričo tega.«

»Hotela sem vas vprašati za svet, a ni vas bilo moči priključiti. Mr. Turtle me je pa svetloval, da se moram takaj odločiti, sicer ne bom imela več priložnosti, da se iznebidim te stare škatle.«

»O. želva je torej zapela? Ali se je lepo slišalo?«

»Petnajst sto funtov — brez hleva, za katerega bom torej še dalje prejemala najemnino.«

»To se mi ne zdi veliko.«

Mr. Turtle je rekel, da sem lahko vesela, da slišaj kaj dobiš. Hišo bo po tem umoru še težje prodati. Treba bi bilo vtakniti vanjo cel kupa denarja, da bi bila snet primerna za človeško bivališče, lahko bi se mi pa zgodilo, da bi popravila več stala, kolikor prejemam. Zato sem se odločila, da jo prodam.«

»In zaklad?«

»Dragi Mr. Haswell, saj menda ne

mislite zares? Morda je kdaj res obstajal, a zdaj ga že davno ni več. Sami ste rekli, da verjetnost ni večja kakor ena proti sto. Vrnite se torej sami vse premislite. Kako naj bi bile po toliko letih v hiši še skrite dragotnine? Škoda je le, da ste se za prazen nič toliko trudili. Zame je že prajna stotaka pravi zaklad. Ali mislite, da je imel Turtle prav, ko je rekel, da bi me utegnili prisiliti v draga popravila?«

Stala je pred njim v svoji snežnobeli delovni halji. A Jimmie je čutil, kakor da že obžaluje, ker se je dala pregovoriti posredovalcu. V njenih slinjenih očeh je bral tesnobo dvom. Mladici odvnetik je prav dobro razumel njen težavni položaj.

»Glede na gradbene predpise ste, Miss Cowleyeva, vsekar dolžna, n to bi vas utegnilo drago stati, če je ne bi prodali. V tem ima Turtle čisto prav. Toda ali ste mi kdaj omenili zaklad?«

»Ne.«

»Kdo je kupec?«

»Nisem ga vprašala. Preudarila sem samo, ali naj prodam ali ne, ne da bi poprej vas vprašala za svet.«

»Kaj bo kupec počel s hišo?«

»Tega ni vedel. To tudi meni ni več mar, ko sem to prodala.«

»Torej Turtle vam ni povedal, kdo je kupec, in tudi ne, zakaj jo bo kupil. Priganjal vas je samo, da se brž odločite?«

Dekle je prikimala in ga boleče pogledala.

»Morda ste modro ravnali,« je rekel Jimmie, za zadeva je vsekar nenavadna. Sedem let imate hišo in je niste mogli prodati. Potlej se je v njej prijel umor in zdaj boče nekdo hišo takoj kupiti. Umor bi bil moral kaj — kakor je Turtle zadnje prav — omenil — prei odvnetik kakor privabiti. In vendar hoče ta kupec hišo takoli imeti. Ali ni to čudno?«

»Da, zelo čudno.«

»A slišajmo o nekem skritem

Listek „Družinskega tednika“

BARVNA SLEPOTA

Napisal dr. Peter Engel

Ura je četrt na dvanajst.

Vreščaje zvonjenje odmeva po dolgi hodnikih. Dvanajst zdravniških kandidatov psihološkega zavoda se je zbralo v predavalnici in sedlo v prvi dve vrsti. V majhnih skupinah se tiho pogovarjajo. Drugi asistent Wagner ima opravka s projekcijskim aparatom.

Vstopi profesor doktor Herbert Herwig, predavatelj psihologije. Sledi mu njegova prva asistentka, gospodična doktorica Margot Schmidova. S seboj je prinesla majhno polirano skatlo in jo postavlja na mizo za poskuse. Stopi k projekcijskemu aparatu in izroči Wagnerju neko knjigo; ta pogleda naslov in bere: »Barvni poskusi za preizkušanje barvnega čuta — Stillingove tabele.«

»Dane in gospodje, začne prof. Herwig, »danes bom predaval o barvni slepoti in bi vam za uvod k svojim izjavam rad pokazal nekaj slik. Zato vas prosim, da sedete bolj zadaj.«

Medtem ko so se študentje preselili, se obrne do svojega drugega asistenta: »Najprej osmo tabelo, prosim!«

Wagner odpre knjigo, jo vrtne v projekcijski aparat in utrne luč v sobi.

Na belem zaslonu ob steni se na zeleni podlagi pokaže rdeča številka.

»Ali je kdo med vami, ki ne vidi nobene številke?« vpraša prof. Herwig.

Po kratkem premoru se javi neki velik, bled študent.

Drugi se smejejo in majojo z glavno. Zanje je nerazumljivo, da človek ne vidi rdeče trinastidesetke, ki se vendar tako jasno razloči z zelenega polja.

»Prosim, enainvajseto tabelo,« pravi prof. Herwig.

Za trenutek se soba razsvetli in potlej se pokaže slika, podobna prvi, s številko 8.

»Ali zdaj vidite kako številko, Reinecke?«

»Ne; vidim samo neko ploskev, se-stojajoče in svetlejših in temnejših rumenih pik. Sicer pa ne morem prav trdit,« doda oklevajoče, »da so res rumene.«

»Prosim, luč!« pravi prof. Herwig. »Reinecke, ali vam je znano, da ste slepi za barve?«

»Ne, to mi ni znano. To se mi zdi nemogoče,« odgovori Reinecke z glasom, kakor da zavrača žalitev.

»Ali niste še nikoli opazili, da so bili drugi ljudje glede barv drugačne mnenja kakor vi?« vpraša dalje prof. Herwig prijazno.

»Pač, ravno včeraj, ko sem prišel domov z novo kravato, ki me sestra rekla: »Strašen okus imaš. Ta barva se vendar prav nič ne poda k tvoji obleki. Ko bi le hotel vzeti koga s seboj, kadar kupuješ kravato.«

»In?«

»Mislim sem si, da so okusi — hvala Bogu — različni.«

»Tako,« pravi prof. Herwig in se nasmeje.

Nato odpre skatlo, ki jo je bila gospodična doktorica Schmidova prinesla s seboj, in razprostre celo vrsto majhnih pramenov volne po mizi. Med njimi je okrog dvanajst rdečih otenkov, od neznornežnate do temno-rdeče barve, in isto število zelenih pramenov, prav tako v različnih otenkih.

»Vi pač ločite rdeče od zelenega?«

»To se razume,« odvrne Reinecke.

»Uredite, prosim, te pramene, in sicer tako, da zberete vse, kar je rdeče, ne glede na to, ali je malo svetlejše ali temnejše, tu na desni, in vse, kar je zeleno, na levi.«

Reinecke se vneto loti dela. Saj je tako prepričan o pravem! Samo na

koncu nekoliko podvomi, naposled pa le vse uidei in zmagovalno pogleda profesorja, češ: No, le poglej!

»Ničesar ne bom rekel, Reinecke, a poglejte samo, prosim, obraze svojih tovarišev.«

Strmne Reinecke vidi, kako se nekateri smehljajo, drugi zmajujejo z glavno, kakor da bi hoteli reči: Reinecke se šali.

Na eni strani, kjer naj bi bili rdeči prameni, so ležali rdeči in zeleni, in na drugi strani, kjer bi morali biti zeleni prameni, so bili tudi rdeči in zeleni.

»Pridite, prosim, vsi semkaj,« pravi prof. Herwig, »in poskušajte pojasniti, po kakšnem načelu je Reinecke uredil pramene.«

Vsi so se zbrali okrog mize in osupli opazovali, kako je Reinecke uredil barve.

»Prosim vas, da ne razpravljate med seboj. Vsak naj svoje mnenje na glas pove. No, Schwarz?«

»Barve sploh niso urejene. Na obeh straneh so zeleni in rdeči prameni.«

»Ali more kdo spoznati vidik Reineckove ureditve? Obračam se z vprašanjem do tistih dam in gospodov, ki so prvi pri takšni preizkušnji.«

Nihče se ne javi.

»Pazite bolj na otenke kakor na barvo,« izpodbuja prof. Herwig.

Tedaj se obrni razjasne.

Tisto, kar je Reinecke mislil, da so zeleni prameni, so svetli otenki zelenih in rdečih pramenov, in tisto, kar je mislil, da je rdeče, so temnejši otenki obeh barv.

Reinecke nejevolno zmajuje z glavno. »Saj vendar vidim, kaj je rdeče in kaj zeleno.«

»Ne, Reinecke, ne vidite. Zvečine samo poznate barve. Veste, da je trava zelena in kri rdeča. Veste, da so jagodovi listi zeleni in jagode rdeče. Ne veste pa, kako težko ločite jagode od listov.«

»Res je, gospod profesor; to sem resnično že opazil. A da bi imel za rdeče tisto, kar je zeleno, in za zeleno, kar je rdeče, res ne morem verjeti.«

»Verjemite mi, Reinecke; rdeče in zelene barve ne morete ločiti, a zato se še ni treba počutiti manjvrednega. Mnogi znameniti možje prav tako niso ločili barv in so vendar postali veliki.«

»Ali moram to verjeti? Ali mi ne morete tega dokazati, gospod profesor?« vztraja Reinecke.

»Pač, lahko. Vaša glavna stroka je fizika, kajne? In kot fizik veste, da se svetloba prav tako kakor zvok širi z valovi.«

»Da, dolgovalovno svetlobo, znanimo v naših očeh kot rdečo in kratkovalovno kot modro.«

»Prav, Reinecke. Torej določeni valovni dolžini ustreza vedno določena barva in po valovni dolžini razlikujemo se svetloba je tudi po barvi različna.«

»To se razume, gospod profesor. To je tako jasno, kakor je vse v fiziki jasno.«

»Reinecke,« pravi prof. Herwig smehljaje se, »to naj bi bil pač očen psihologiji, kjer ničesar ni moči trditi z gotovostjo, temveč samo z verjetnostjo, ne? Pridite sem in sedite k temule aparatu in poglejte s svojim desnim očesom skozi okular. Kaj vidite?«

»Vidim krog, ki je napol rdeč napol rumen.«

»Weidmann, prepričajte se, ali to drži!«

Reinecke vstane; Weidmann sede na njegovo mesto.

»Leva polovica je rdeča, desna pa ni rumena, temveč zelena,« ugotovi Weidmann.

»Dajte, prosim, da še enkrat pogledam, nisem čisto prepričan,« pravi Reinecke. »Res je, druga polovica je zelena.«

»Tako, zdaj vrtite ta vijak, in opazili boste, da se bo zelena polovica izpremenila in bo bolj podobna rdeči.«

Reinecke vrti. »Da, res je.«

»Vrtite toliko časa, dokler ne bosta

obe polovici popolnoma enaki, ko bo krog torej enotne barve.«

Bilo je očito, kako se Reinecke trudi. Vrti na desno, vrti spet na levo in spet na desno. »Tako, zdaj je čisto natanko.«

Prof. Herwig pogleda.

Reinecke napeto čaka njegove sodbe. Ne da bi bil kaj izpremenil, prof. Herwig vstane in pravi: »Najprej bi vam rad razložil aparaturu. Tisto, kar obe polovici pobarva, je spektralna svetloba, torej svetloba, katere valovno dolžino natanko poznamo. Na lestvici ob vijaku lahko razberete valovno dolžino. Prosim, Reinecke,«

»Tu na levi je 710 in na desni 505.«

»Kot fizik veste, kaj to pomeni?«

»Da, moje oko zazna svetlobo 710 milijoninke milimetra valovne dolžine enako kakor svetlobo 505 milijoninke milimetra valovne dolžine.«

»No, in?«

»Ker prva valovna dolžina ustreza rdeči barvi in druga zeleni, sem zdaj prepričan, da ne ločim rdeče in zelene barve.«

»Quod erat demonstrandum!« pravi prof. Herwig. »Vaša hiba ni tako velika, Reinecke. Tisoči in tisoči mož imajo isto napako; zakaj med pet in dvajsetimi moškimi je eden, ki je slep za barve, to se pravi, da zamenjuje rdečo z zeleno. Izrečno podarjam: med moškimi, zakaj pri ženskah barvne slepote tako rekoč ne poznamo. Zanimivo je, da se ta

* Lat. izrek: Kar je bilo treba dokazati.

KUPLJENA SREČA

NAPISAL R. H. KUNZE

Percival Parker je sedel vzravnal v postelji in opazoval obraz svoje speče žene. Skozi špranjo med zavami je bila medla, skoraj pošastna svetloba v sobi. Vivianin obraz ni bil več tako mlad in svež kakor pred štirimi leti, ko jo je Percival prvič videl. Kako otroško nedolžen, čist in gladek je bil takrat!

Parker je postal žalosten nemirnejši. Ali je on tisti, ki je bil kriv te izpremembe? Njegov obupani pogled je od žene zdrknil k odprtim vratom otroške sobe. Tam sta spala oba dekca svoje zdravo otroško spanje. Zanju ni bilo nikakih skrbi in nikakega gladočnega strahu pred bodočnostjo. Kako dolgo bo še to trajalo?

Percival je zastokal. Brzojavka. Naj-pozneje v eni uri jo mora prejeti. To je bila poslednja bilka. Ta bo zani-reševal ali pogin. Parker bi bil naj-rajši poskočil in v blaznem obupu zdrjal po sobi. Človek bi moral s čelom udariti ob zid, da bi si pričaral olajšanje. Moral bi... Ne. Nič se ne sme zgoditi. Ne sme Viviane zbuditi. Tiho, v polževskem tempu večnosti mora prenašati obup. S težavo so se mu pokorile razburkane misli. Uha-ja-le so mu nazaj v preteklost. In zdajci je kakor v dosegu roke videl pred seboj dan, ko je bil zavedno stopil v življenje. Percival Parker, mlad, ne-izkušn mož brez posebnega znanja in brez denarja. In ta mladi mož ni hotel ničesar drugega, kakor povzpeti se, postati velik in bogat, zelo bogat.

In Parker je imel srečo. Stopinjo za stopinjo se je vzpenjal, čedalje višje, čedalje višje. In tedaj, ko je čutil, da gre, je pustil vendar vso previdnost in se je briga samo še za malenkosti. Hotel je imeti vse. In kako je užival svojo moč! Z denariem si je kupil blaginjo drugih. In zase je kupil — vse! Celo svojo lastno srečo. Ali je bila pa to samo nesramna izmišljotina? Parkerjeve črte so se ob tej misli bolešno spale. Gotovo. Vivianin oče je bil tedaj v velikih težavah in bo-odči za? je pomagal brez pomisleka. Ali se je bila tedaj žrtvovala? Nel-Gotovo je rada postala njegova žena. Percival se je sklonil nad ženo in se

bolezen — če barvno slepoto sploh smem tako imenovati — podeduje po ženskah.«

Prof. Herwig se obrne spet do Reineckaja: »Torej Reinecke, če ho-čete ugotoviti, od kod izvira ta vaša slabost, ne raziskujte ne svojega oča-ta ne svoje matere, temveč predvsem svojega deda z matrine strani. Mi-mogrede naj omenim, da je podedo-vanje v tem primeru isto kakor pri hemofiliji. Medtem ko je biološko nujno, da te boleznij ženske ne po-dedujejo, doslej se ne vedo, zakaj se pri barvni slepoti isto ponavlja.«

»Ali smem vprašati,« se oglasi mali Lür, »zakaj je biološko nujno, da ženske ne podedujejo hemofilije?«

»Ali veste, kaj je hemofilija?« ga vpraša prof. Herwig.

»Da, kri se ne strdi. Tudi pri naj-manjši rani ni moči ustaviti krvi, zato utegne nastati izkrvavitev.«

»Ali zdaj veste, zakaj mora biti ženski spol obvarovan te bolezni?«

»Aha!« pritrdi mali Lür.

»Zdaj pa še nekaj besed o popolni barvni slepoti. Ta bolezen — v na-sprotju z nerazločevanjem rdeče in zelene barve jo moramo tako ime-novati — je zelo redka in je po ve-čini v zvezi z drugimi bolezenskimi pojavi; omenjam samo: jako slab vid, strah pred svetlobo in trzanje z očesom v vodoravni smeri (nystag-mus). Toliko za danes o barvni sle-poti; na vprašanja bom odgovarjal pozneje.«

Westermanns Monatsheften, Braunschweig

boječe zazrl v njen obraz. Kolikokrat si je bil že zadal to vprašanje! Dolo-čena odgovora ni nikoli dobil. Tudi to pot je ostalo nieno obličje nedoum-ljivo.

Parker je neizmerno ljubil svojo ženo. Zato je občutil kot velikansko srečo, da je smel rešiti vso rodbino propada. A kupil — ne, Viviane ni bil kupil! Sprva je bila zelo plašna in zapela. Kaj je bilo nenavadnega na tem? Bila je vendar tako mlada in lepa — in Percival ni mnogo razumel o umetnosti ljubezni. A razvajal jo je zmerom. Potrebovala je mnogo, mno-go denarja. Parker se je temu samo smehljil in jo razvajal dalje. In bila mu je hvaležna za to. Morda je bila njena ljubezen vzklila iz te hvaležno-sti? Da, ljubila ga je. Ali bi bili sicer njeni polubi tako vroči, nieno ljub-kovanje tako pristno in prisrčno?

Ali naj bo zdaj vsega tega konec? Ali bo Viviana ostala ista, če iznena-da propade? In on sam? Tudi sam bi le težko prenašal življenje brez de-narja, življenje v siromaštvu. Tu je še brzojavka! Od nje je vse odvisno. Če dobi odlog, je vse dobro. Potlej bo lahko v miru vse prodal in se za silo izmotal iz pasjega položaja. In to si je tisti mah obljubil Parker: nikoli več ne mara preživeti takšne noči, kakrš-na je nocojšnja! Nikoli več ne sme staviti obstoja svoje družine na tako tvegano podietje, kakor je bilo to! Nikoli več!

Tudi Viviana naj ima, vpogled. O vsem se bo korenito pogovoril z njo, prvič v svojem zakonu je hotel govoriti z njo o svojih kupcih. Od-ločiti se mora, ali ima raiši neskrbno in varno življenje ali pa razkošno a negotovo. Ples na ognjeniku se mora naposled doplesati. A vse to je prav za prav odvisno od brzojavke, ki ute-gne zdaj zdaj prispeti...

Tisti trenutke je Viviana počasi razprla oči. Osupla je pogledala Per-ci-vala: »Ali si še buden? Dobro jutro!« Kakor običajno mu je nastavila lice. Čvrsto jo je poljubil. Tedaj je bila na mah čisto živahna. V njenih očeh se je zasvetilo in otroško trnek izraz se ji je zarisal okrog ustnice: »Vem, o čem si razglabljal! Gotovo si mi hotel narediti kako posebno veselje — zakaj danes je obletnica najine poroke!« Parker je hotel prestrašen nekaj odvrniti, a brž mu je segla v besedo: »Ne, ne, nobenih izgovorov! In gotovo že davno veš, kaj si že tako

iz sreča želim: diadem, ki ga ima Watson na Bond-Streetu, in ogrinjal iz perzijanca z zadnje modne revije!«

Parker je začutil mehke, tople us-nice svoje žene in njegov glas je mal-ce trepetal, ko je odgovoril: »Kajpak — danes je obletnica najine poroke! In kar se tiče darila — nisem ga pozabil. Prav gotovo ne. Doživel sem samo nekaj kupčijskih razburjenj zad-nje dni.« Viviana se je neskrbno za-smejala: »Kaj to de! Ti boš temu že kos! Saj nisi nikoli...« Zdajci jo je prekinil. Zunaj je pozvonilo. »To je brzojavka, ki jo pričakujem!« je s-težavo izdaval. »Toliko zavisil od nje — zate in za nas vse!«

Služkinja je potrkala in prinesla brzojavko. Percival je sedel na poste-ljo svoje žene. Papir je zašumel pod njegovimi vročimi rokami. Potlej je razliral brzojavko. Takoi nato se mu je pobesila roka, v kateri jo je držal. Njegovo dihanje je bilo čisto enako-merno. Imel se je prečudno v oblasti.

»Tako, tako je torej to...« so skoraj neslišno zašepetale njegove ustnice. Viviana ga je pri tem vneto opazo-vala. »No, kako je?« je polteji vprašala. »Gotovo vse v redu?« Parker jo je brž prijel za roko in jo stisnil: »Vse v redu, dušica! V najlepšem in najboljšem redu...« Laž mu je z-lahkoto šla preko ustnic. Ena več ali-mani, to zdaj ni več važno. Posrečilo se mu je celo, da se je ljubeznivo na-smehnil. Pri tem ga je stisnilo pri-srecu: torej je odklonjeno! Moral sem računati s tem, da bodo bančniki z-daj odpovali! Prej ali slej se je to mo-ralo zgoditi!...

Viviana se je nežno prižela k nje-mu. Njene ustnice so žarele ko temno-rdeč mak: »Kako lepo je, zmerom imeti denar! Mnogo denarja...« In te-daj je Percival Parker vedel, da ne bo mogel nikoli govoriti z njo o noč-nih skeljih, ker ne sme nikoli izve-deti resnice. Njegova odločitev je bila trdna. Neizprosna. Tudi za to je bilo poskrbljeno. Viviana, lepa razvajena ljubinka njegovega življenja, mali njegovih dveh otrok, ne sme priti v kočljiv položaj, ostali mora zmerom in vselej lepa, zmagovalna. In tako se je poslovil po precej podaljšnem zajtrku živahno in ljubeznivo. Njegov glas je imel spet stari, čvrsti zvok.

Kmalu po obedu je prejel Viviana košaro vijoličnih orhidej, ki jih je ta-ko ljubila. Sredi cvetlice je tičal Wat-sonov diadem. Zavrnila je in dolgo stala pred zrcalom. Rekel ji je brez-laskanja, da je jako lepa. In jako-zapeljiva. In odločila se je tudi, da bo zvečer posebno prijazna in nežna s Percijem. A tega ni doživela. Iz Hen-dona je prišla vest, da se je njen mož ponesrečil in da leži težko ra-njen v Centralni bolnišnici. Ko je Viviana prišla k njemu, je bil prav-kar podlegel.

Ker se je nedvomno zgodila nesreča — kdo bi bil slutil, da si je bogati Parker sam vzel življenje? — so pre-jeeli Viviana in otroka trikratno zava-rovalnost. Tako je bila preskrbljena za vse življenje.

To je bilo Percivala Parkerja po-slednje darilo edini ženski njegovega življenja, poslednji davek njegovi lu-bezni.

FR. P. ZAJEC

IZPRAVAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedel Stritarjeva ul. 6

pri franciškanskem mostu

iskovrstna očala, daljnogledi, optomer, barometri, ergometri, itd. Veliko izbira uc, zlatinice in srebrnice. Same kvalitativne optike. Centar brezičnino

FILATELISTI POZOR! Najugodnejše

kupite in vnovčite znamke vseh kon-tinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

zakladu. To izpremeni zadevo, zakaj to je morda tista velika mikavnost. Denimo na primer, da hoče kupiti hišo Brudnov pajdaš.

»Na to se nisem pomislila.«

»Domneva utegne biti napačna — najbrže tudi je — a že dejstvo samo, da hoče nekdo po vsej sili kupiti hišo, mi da misliti.«

O raztrgani golfski izkaznici ni Jimmie ničesar omenil.

»Ali lahko prodajo prekličem?«

»Prejone, a govoriti moram s Tur-lom, preden vam določno odgovorim. Ne bi vam rad svetoval nečesa, kar bi vam utegnil škoditi. Predsavljaite si samo: kupca odklonite, potlej na kljub temu ničesar ne najdemo v hiši. Vse to je pač loterija.«

»Enid ni odgovorila. Jimmie je stopil k oknu in pogledal ven. Kajpak je želel, da bi prekladal prodajo, in ven-dar ni nihče bolje vedel od nje, kako resnično je stari pregovor: Bolje drža ga, ko lovi ga. Vedel je, da čaka na njegov svet: vedel je tudi, kaj bi ji rad svetoval, a njegovo pravno nazi-ranje je bilo v popolnem nasprotju z njegovimi željami. Odvetnik lahko sam kaj tvega, pri svetovanju svojim klientom mora biti pa kar se da pre-viden. Tedaj mu je šinila v glavo ne-ka misel.

»Poslušajte, Miss Cowleyeva,« je za-čel. »Nonna ima mnogo denarja. Mo-ja žena in jaz vama bova za hišo plačala v treh mesecih šestnaest sto fun-tov, če boste še takšne volje, da jo boste hoteli prodati za to vsoto.«

»Torej ne marate, da bi jo prepu-stila kupcu Mr. Turtila?«

»Ne, a zato ne smete nič izgubiti. Nonna in jaz...«

»Ne, to ne gre. Sama bom tvegala. Če mi rečete: »Ne prodajajte!« je ne bom prodala — seveda, če prodajo še lahko prekličem. Potlej počakamo, kaj se zgodi.«

»Poslušajte me, Miss Cowleyeva,« je spet začel Jimmie. »Če Nonna hišo ku-pi, bo gotovo še zaslužila pri tem. Veste, bogatimom se to rado pripeti.

V treh mesecih bo hiša najina. Po-znam nekega starega tesarja, zaupanja vrednega moža. Tega pustimo v hiši. Nadzoroval jo bo in hkrati raziskoval, previdno dvignil letve in lesene opa-že in jih spet nazaj pribil. To ne bo dosti stalo. Prosim vas zdaj, da mi daste pismo za Turtila, s katerim pre-ključite prodajo in mu sporočite, da se boste v bodoče ravnali po mojih navo-dilih. Medtem ko boste pisali to pi-smo, bom sestavil pogodbo, po kateri bom v treh mesecih kupil hišo po omenjeni ceni, če jo boste takrat še želeli prodati.«

End je spet protestirala. Pripravl-jena je bila, prodajo preključiti, a je hotela sama tvegati. Toda Jimmie je naposled le prodal s svojo voljo.

»Če Nonna hišo kupi, li bo v vese-lje, če jo bo mogla izpremeniti v sta-novniško hišo. Mesece in mesece bo imela tako dosti opraviti in bo vesela in zadovoljna. Nikoli mi pa ne bi od-pustila, če bi dopustil, da bi prodali hišo Turtilovemu neznanecu.«

Tako sta torej oba pisala — Enid pismo, Jimmie pogodbo. Potlej je Jim-mie rekel:

»Zdaj moram pa takoj odrinit, da doženem, kako daleč se je Turtila za-vezal. Sicer sem na davi govoril z enim izmed vaših prijateljev — s Phil-om Mackenziem.« Enid ga je po-gledala, rekla pa ni nič.

»Prikupen fant,« je nadaljeval Jim-mie. »Všeč mi je njegova dobroduš-na narava. A zdaj je očito nekam pobit. Prigovarjal sem mu, naj gre popoldne igrat partijo golfa.« Smeh-ljaje se je pogledal dekle, a njen obraz je ostal resen.

»Upam, da boste našli Mr. Turtila. Vsaka minuta je zdaj dragocena,« je rekla samo.

Teodor Turtila se je spomnil Has-wellovega obiska v spremstvu nad-zornika Sprulesa in ga je zato vlnudo sprejel. Ko je na prebrl pismo Miss Cowleyeve, je bil najljubšim.

»Prepozno je,« je rekel in vstal, ka-

kor da bi odklanjal vsako nadalnje razpravljanje o tem vprašanju.

»Zakaj prepozno?« je vprašal Jim-mie.

»Ker je hiša že prodana.«

»Kaj hočete s tem reči: ker je hiša prodana? Jaz sem odvetnik, veste!«

Turtle je spet sedel. Moral je temu mlademu možu zadevo pojasniti.

»Mislim namreč, da smo dobili kup-no ponudbo in da sem jo pooblaščen sprejeti.«

»In zdaj ste jo pooblaščen zavrniti. Priganjali ste Miss Cowleyovo, naj se takoj odloči, in ji niste pustili časa, da bi se posvetovala s svojimi prijatelji. Zdaj se je premislila.«

»Ali hočete morda namigavati, da moje ravnanje ni bilo pošteno?« Ozor-čenje je zvenelo iz tega vprašanja.

»Vselej sem bil prepričan, da je Miss Cowleyeva popolnoma zmožna, sama varovati svoje koristi. In razen tega sem ji svetoval po svoji najboljši ve-sti.«

»O tem ne dvomim,« Jimmie se je Turtilu priklonil in nadaljeval: »Po-vejte mi, prosim, natanko, kako je s to zadevo. Ali ste dobili pismo po-nudbo?«

»Ne. Naročili so mi, naj o ponudbi obvestim Miss Cowleyovo in če jo sprejme, mi pred četrto uro sestavim kupno pogodbo in jo predložim v podpis. Potlej bi takoj prejel oro. Kupna pogodba je pripravljena.«

Od lordskega baldahina do harema

Don Juan v ženski podobi

Ljubezensko življenje lady Ellenboroughove

Če bi hoteli popisati življenje lady Ellenboroughove, bi se reklo zaleti neizčrpen vodnjak. Njeno življenje razpade v sto anekdot, v prav toliko nezapisanih uspehov, množestvih škandalov in senzacij.

Jane je bila hči admirala Henryja Digbyja. Že ko ji je bilo 16 let, je s svojo lepoto prekosila vse žene angleške družbe. Prvi, ki se je vanjo zaljubil in ga je lepota zavrnila, je bil lord Byron. Kavalir je zaradi nje segel po revolverju, na srečo se pa ni smatno zadel, temveč je v spomin na svojo ljubezen nosil vse življenje na licu izrazito brazgotino. Janine temnomodre, kristalnočistemu gorskemu jezeru podobne oči so se samo smehljale, ko je to izvedela. Bila je mlada, blesteča, očarljiva, zapeljiva, koketna — a brez sreče.

Prvi, ki je našel milost v njenih očeh, je bil že nekoliko osiveli lord Ellenborough. Stalno se je bavil s politiko in je v Wellingtonovi vladi mnogo veljal. To pa lepi Jani ni zadostovalo. Takoj po poroki, ki je bila družaben dogodek, je ure, ko je bila sama, preživljala z mladim lordovim nečakom. Ko je Janin mož to izvedel, je mornariškega kadeta po najkrajši poti poslal v kolonije.

Lady se je smehljala in dalje ljubinkala. Na nekem dvornem plesu je spoznala princa Koburskega. Njegova visokost se je na vrat na nos zaljubil vanjo. Ves London je pridržel dih. Toda ne dolgo — lady je namreč kmalu spoznala, da je princ vse prei ko duhoviti, in mu je obrnila hrbet. Imela je že nov vabeč cilj. Tokrat si je izbrala fevdalnega atlešca avstrijskega poslanstva, princa Schwarzenberga. Medtem ko se je lord boril v parlamentu in se brizgal za državne posle, je njegova žena javno hodila s svojim ljubimcem. Pri dirkah, v gledališču in pri čaju — zmerom je bil Avstrijec z njo. Ko so je pa potem nekoč dobili z njim v nerodnem položaju, je bilo dobremu Ellenboroughu vendarle preveč in se je ločil od nje.

S tem se je začela zmagovita ladna ljubezenska pot po vseh deželah sveta. Kmalu je odpotovala s svojim ljubimcem v Pariz in postala senzacija sezone. Tudi v Monakovem so se navduševali zanj. Kralj Ludvik jo je dal slikati za svojo slavno lepoto galerijo, kjer je Jane med tridesetimi očarljivimi lepoticami poleg Lole Montezove najbolj blestela.

Kmalu je pa tudi za princa Schwarzenberga prišla ura ločitve. Jane se ga je lepega dne naveličala. Njena vroča kri ni mogla nafti miru. Hitro, brezumno je razdrla že zdavnaj zrahljano zvezo. Zmagoslavno, neizprosno in brezobzirno je nadaljevala velika grešnica svojo pot. Na česti ljubezni so omahnila mnoga srca. Lepa lady se je pa samo smehljala.

Tedaj si je neki baltiški baron postavil za cilj, da si bo za zmerom pridobil srce te nemirne Angležinje. Bil je neizmerno bogat, veljal je za zelo brutalnega in je dosegel vse, kar je hotel. To je mikalo lady. Postala je njegova žena, potem pa kot baronica Vennigenova odšla z njim v Mannheim. Pred poroko ga je svarila: »Takoj moja vršina je, da ne lažem. Edina vam bom povedala, kadar se bom zaljubila v koga drugega.« Baron se pa ni dal prestrašiti. Odrkel se je vsemu, se sprl s svojo družino, vse je kazalo, da bo našel svojo življenjsko srečo. Nemirna lady, smrtonosna stinža, je postala ob njegovi strani mirna meščanka.

Nekega dne je pa prišlo, kar je priti moralo. V gledališču je Jane občutila na sebi goreče poglede nekega Grka. Zdal se je spet prebudila nena kri. V teli sekundi je baltiški baron odigral. Ne nežnosti ne grožnje niso več zalegle. Jane je dobila pravcato ljubezensko vročico.

Teden dni pozneje je zbežala z grškim študentom v Atene. Vennigen se je hočeš nečeš moral ločiti in Jane je kmalu postala grofica Theotockieva. Preživela je opojne dni in tedne. Ljubezenske noči pod večno sinjino nebo. Palme, sladke vonjave cvetlic in opojna vina. Prvič se je zdela, da se je Jane zares zaljubila. Okusila je sladkogrenko čustvo ljubezni! Čustvo in ljubezen, dve stvari, ki sta ji bili doslej tuji. Pozabila je na svoj večni smehljaj, na ponos, na porog in na mrzlo svoje krvi. To so bili zanj dnevi sreče, blaženosti in slasti.

Janina ljubezen je šla grofu v glavo. Hvalil se je svojim prijateljem: »Kar se še nikomur ni posrečilo, se je meni. Edino jaz sem popolnoma pridobil srce in dušo te edinstvene ženske. Naredil sem iz nje pravo ljubimko. Samo jaz jo osrečujem.«

Jane je o tem izvedela in se zamislila. Tako jo je našel grof. Zapazil je v njenih očeh že davno pozabljeni smehljaj in zakonito črto okrog njenih lepih ustnic in se je prestrašil. Jane je še nekaj časa prenašala njegovo nežnost, vendar je čedalje bolj čutila, da se je loteva dolocassie. Nekega krasnega jutra, ko je z možem sedela na terasi, sevačilo globoko v morje, ga je vprašala: »Misliš torej, da si me za zmerom priklenil nase?« Tedaj je Theotocki vedel, zakaj se je Jane izpremenila. Z muko je izdaval: »Ali ti niso tega dokazale ure najine blaženosti, Jane?«

Tedaj se je nekaj v njej prelomilo. Nekaj nežnega, eteričnega ko dih, nekaj kar je dotle uklepal njegove veliko srce: čustvo ljubezni! Glasno se je zasmejala in zasmehljivo vzklila: »Kako sem se je mogla zgledati vate! Prav tako vsakdanji in dolgočasen si, kakor vsi drugi moški. Kifastosine nebo in zoprn sladki muškat sta me spravila ob pamet.

Davanti a Stalingrado. Nel caso di Stalingrado ci colpisce nuovamente la miseria delle masse popolari. I capi si sono già da qualche settimana ritirati dalla città minacciata, mentre gli operai sono dovuti rimanere ai loro posti e, volendo o no, adattarsi a indigenza e vittime più gravi. La fotografia ci mostra un gruppo di operai che sta sulle rovine di Stalingrado ormai quasi occupata consumando un lungo brodo, loro pasto quotidiano. — Pred Stalingradom. Ob primeru Stalingrada nas spet zbode v oči velika beda sovjetskih ljudskih mas. Vodilni krogi so se že pred tedni umaknili iz ogroženega mesta, delavci so pa morali ostati na svojih mestih in se hočeš nečeš živeti v hudo pomanjkanje in kar največje žrtve. Gornja slika nam kaže, kako obeduje skupina delavcev na ruševinah skoraj zavzete Stalingrada redko čorbo, ki je njih vsakdanja hrana. (Illustrierter Beobachter.)

Zdaj mi je tega dovolil! Tebe in tega limonastega vonja ne trpim več. Konec torej! Konec!

Theotocki je vpil in divjal. Zaman! Njeno srce je ostalo prazno. Na njenih ustnicah je ležal posmeh, oči so pa izdajale gnus. Ločitev je prišla čez noč in brez bolečin.

Potem je zapustila Evropo in odpotovala v Azijo. S kameljo karavano je prepotovala Sirijo. Tu v puščavi je našla svojega zadnjega velikega ljubimca šejka Abdula. Ta orjaški mož ji je še enkrat razburil kri. Na utrjeni zahod je mislila samo še ko na vrsto praznih dogodivščin, sicer se je pa popolnoma prepustila čarom in skrivnostim orientala. Čeprav je bila stara že 45 let, ji je šejk vračal ljubezen. Postala je favoritka njegovega harema.

Začelo se je zanj nestalno življenje. Šator je zamenjal nien salon, sedlo na kameli pa posteljo. Kadar je pa imela muhe, je ljubimec bil svistnil po njenem še zmerom prelestnem hrbtu.

Leta so prišla in prešla. Jane je venomer potovala s šejkom po puščavi. Tega se je celo njeni nemirni temperament naveličal. V ugodnem trenutku je prosila šejka, naj ji kupi v Damasku hišo, kjer se bosta od časa do časa dobila. Šejk Abdul ji je izpolnil željo.

Tako je božanska Jane umrla 65 let stara tiha in zapuščena ob znožju Antilibanona.

Romarska preskušnja

V Tibetu verniki hodijo na božjo pot na sveto goro Kailas. Tam pa morajo prestati važno preskušnjo. Blizu vrha svete gore namreč stoji velikanška skala, skozi katero je zob časa izdolbel ozek predor. Verniki, ki si hoče pridobiti posebno zasluženo za rai, mora skozi ta predor. Ker je predor precej nevaren in dolg, posebno izhod je zelo ozek, se pa to vsakomur ne posreči.

Tibetanski verniki verujejo, da tisti, ki se jim ne posreči prilesti skozi to »preskušnjo«, ne bodo videli nebeskega kraljestva, ker imajo nad seboj preveč grehov, da bi se v skali mogli očistiti.

Davek na lasulje

V začetku 18. stoletja, ko je vsak moral nositi lasulje, če je hotel veljati za modernega in negovanega, so v Berlinu uvedli na lasulje poseben davek, ki so ga podaniki mode morali plačevati cenzorju.

Da se ne bi godile pomote ali sleparije, je cenzor takoj, ko je človek plačal davek za svojo lasuljo, pritisnil na spodnji del lasulje pečat. Ljudem, ki so se zdeli pobiralcem davka sumljivi, so kratko in malo potegnili z glave lasuljo, jo obrnili narobe in ugotovili, ali ima pečat o plačanem davku ali ne. Tako se je v tistem času večkrat zgodilo, da so ljudem trgali z glave lasulje kar sredi ceste, kar je bilo seveda marsikateremu precej neprijetno.

Preveč sladkorčkov so dobivali

V 11. stoletju so imeli v Franciji navado, da je sodniku, ki je razsojal kakšno osebno zadevo, prinesel obtoženec zavojček sladkorčkov. Ta navada je potem že tako napredovala, da so obtoženci nosili sodnikom kar cele zaboje sladkorja in torej ni bilo govora o kakšni maltni prijaznosti.

Ko je prišel na francoski prestol v 13. stoletju Ludovik Pobožni, je na to razvado odpravil tako, da je izdal odredbo, s katero je prepovedal, da bi kdo sodnikom nosil več sladkorčkov, kakor jih ta more pojedati v enem dnevu. Tako je ta čudna vliudnostna navada spet zavzela pravo mero.

Kako so oznanili veseli dogodek

V prejšnjih časih so v bogatejših hišah imeli navado, da so rojstvo kakšnega otroka naznanile sorodnikom in znancem služkinje.

V hiši, kjer se je rodil otrok, si je služkinja nadela praznično obleko in kupila velik šopek rož, potem pa odšla k znancem in pripovedovala o veselim dogodku. Če si je šopek pripela na prsi, tedaj so znanci vedeli, da se je v hiši rodila deklica, če je pa prišla v hišo s šopkom v roki, je to pomenilo, da se je rodil sin.

Zakaj je desna roka spretnejša od leve?

Po ugotovitvah znanstvenikov je človeška desna roka samo zato spretnejša ko leva, ker si je človek že v pravi dobi z desno bolj privadil delu ko z levo. Prvi začetek tej navadi je storil človek baže tedaj, ko si je za boj izdelal orožje in ščit. Ker je človek tedanje dobe vedel, da si mora v prvi vrsti zavarovati pred sovražnikom levo stran prsi, kjer leži srce, je za boj izuril desno roko, dočim je levo uporabljal samo zato, da je držal ščit.

Koliko nog imajo »stonoge«?

Največ »stonog« svojega imena sploh ne zasluži, ker imajo v resnici samo kvečemu nekaj deset nog. Najnavednejše pri njih je pa to, da navadno dobe večino svojih nog šele ko dorastejo, v mladosti jih imajo pa sploh par malo. Po večini imajo »stonoge« največ deset parov nog, samo neka posebna vrsta tropskih »stonog« ima okrog 200 parov nog.

LJUBI OTROCI!

Za Miklavža in božični mesec december je naš uredniški striček izbral za vas eno najlepših pravljic velikega danskega pisatelja Andersna, pravljico:

„Stanovitni kositrni vojaček“

STANOVITNI KOSITRNI VOJAČEK

Ta vojaček je bil eden izmed pet in dvajsetih kositrnih vojačkov, ki so bili vsi bratci, uliti iz velike stare kositrne žlice. Vsak je nosil na rami puško, gledal je strmo naravnost, kakor se za vojaka spo-

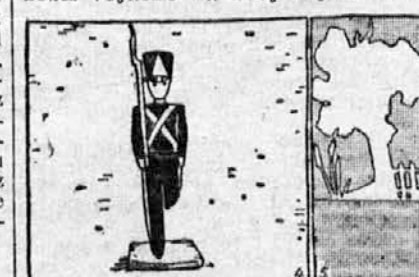
dobi in je imel prekrasno pisano uniformo. Prvo, kar so zaslišali, ko so zagledali luč sveta, to se pravi, ko jih je neka roka vzela iz škatle, v kateri so ležali, so bile besede:

»Kositrni vojački! O, kako so lepi!« To je vzklilni deček, ki je dobil vojačke za svoj rojstni dan.

Postavil jih je na mizo. Bili so podobni drug drugemu kakor jajce jajcu, samo eden izmed njih je bil

drugačen, ker je imel samo eno nogo. Zanj je namreč zmanjkalo kositra in tako je prav ta poslednji vojaček postal nekaj posebnega. Na mizi, kjer so stali vojački, so bile tudi druge igrače. Najlepsi je bil pač ljubeč papirnat gradic. Skozi okna si videl naravnost v dvorane. Pred gradicem so stala drevesca okrog majhnega zrcalca, ki naj bi predstavljal jezerce. Na

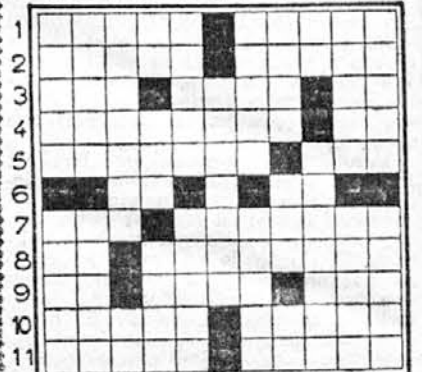
zrcalu so plavali vošeni labodi in se zrcalili v njem. Vse je bilo tako ljubko, toda najbolj ljubka je bila pač majhna deklica, stoječa v odprtih vratih gradica. Tudi ta deklica je bila iz papirja, toda imela je lepo papirnat obleko in sinjo pentljo čez ramena, prav kakor šal in sredi pentlje spreminjalo srebrno zvezdico, tako veliko kakor ves njen obrazek.

Otroci, menda si lahko mislite, kaj vse je v takšni nežni družbi doživel mali kositrni vojaček. V prihodnjih številkah boste brali njegove doživljaje. Priporočite novo pravljico tudi svojim malim prijateljem, bilo bi škoda, če bi ne slišali zgodbe o stanovitnem kositrnem vojačku!

UGANKE

Križanka

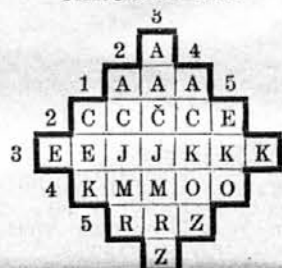
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Vodoravno: 1. Bledikasta; bistvo listine. 2. Zločinec; okusen plod. 3. Glasol premikanja; žensko ime; ploskov. mera. 4. Glavar družine; hiše; kazalni zaimek. 5. Enejev sin in ustanovitelj Albonge; potomec. 6. Del stroja; pogojni veznik. 7. Kmetско orodje; prebivalec Balkana. 8. Osebn ali kazalni zaimek; krivo, neravno. 9. Predlog; tuje žensko ime (množ.); moderno orožje (brez zadnje črke). 10. Estonsko mesto; glasovi, toni. 11. Napevi; mlad človek.

Napično: 1. Skrb; korak, mera, tolkač (v minui). 2. Egipetska in indijska vodna rastlina velikih cvetov; breg, polog. 3. Skof (grško); latinska okrajšava za kralj in cesar. 4. Veznik, pritrilnica; del obleke; ulj. 5. Najvišji uradnik v starih Atenah; francoski škof in znamenit govornik (1627.—1704.; enojen s). 6. Soglasje, sloga. 7. Obvodna rastlina; pot (4. skl.). 8. Državna blagajna; čarovnija, lepota; začetnici enega največjih ital. slikarjev (1477.—1576.). 9. Pogojni veznik; starešina raznih zborov in skupščin (tujka). 10. Pol-dragi kamni; ravno tako. 11. Trinog; nesramen, brezobziren človek.

CAROBEN LIK

Vodoravno in napično:

1. svojilni zaimek,
2. lažizdravnik,
3. posoda,
4. naprava za odvod vode,
5. vrednostna listina.

VPRAŠAJ IN PREIZKUSI ME!

1. Kdo je porušil Salomonov tempelj in kdaj približno?
2. Zakaj občutimo vodo 15° C hladnejšo kakor zrak iste toplote?
3. Kje je bil raje Cezar prvi kakor drugi?
4. Kdo je bil Stentor?
5. Kdaj so uvedli srednjeevropski čas?
6. Kaj je narodni instrument Ircev?
7. Kdaj in kje je bila »Krompirjevska vojna«?
8. Kako ločijo prave dragulje in diamante od ponarejenih?
9. Za koliko kokosjih jajc je veliko novejše jajce?
10. Od kod ima mesec februar svoje ime?
11. Zakaj se nam zdi mleko belo?
12. Katera dva znamenita moža sta se rodila l. 1483.?
13. Kako se je imenovalo sedem rimskih grčev?
14. Po čem je znan Tannenberg?
15. Čigav je »Minutni valček«?
16. Kdo je afrikand?
17. Kdo je bil Aristokles?
18. Kateri kralj je bil že v starem veku imeniten hribolazec?
19. Kdo je ustanovil red »železnega križa«?
20. Kateri narod v Evropi je baže prvi nosil hlače?

Odgovori:

1. 1483. pr. Kr. 2. 1. 3. 1. 4. 1. 5. 1. 6. 1. 7. 1. 8. 1. 9. 1. 10. 1. 11. 1. 12. 1. 13. 1. 14. 1. 15. 1. 16. 1. 17. 1. 18. 1. 19. 1. 20. 1.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno po vrsti: 1. Babilonija. 2. Orinoko; Ob. 3. le. Drim. e. 4. Istrati. 5. v. Ra. Indra. 6. ajo. klavir. 7. remis. 8. 9. skovir. ne 9. lise. anoda. 10. motri. 11. o. 1. Nikeja. 12. njega. očet. Stopnice: 1. Absalom. 2. kabinet. 3. 4. a. 5. Strabon. 6. Alibaba. 6. Pendžab. Caroben lik: 1. komar. 2. omara. 3. makov. 4. aroma. 5. ravan. Ennaba: a = polka. b = polk. c = polnos. d = ponos. e = krvavca. f = krvavica. g = Emil. h = mil. i = Koda. j = koda. k = atrij. l = Ari. x = Advent.

»Saj to mi vendar ni potrebno!« presenečeno vzkliknila in se napredila kakor mlad petelinček. »Kar verjemite mi, da sem telesno duševno čisto zdrava.«

Pripeljala sta se do kraja, kjer sta morala izstopiti in iti po plavinski stezi. Paul ji je ponudil roko. »Vesel sem, da to slišim,« je dejal. »Zadnji čas se mi je zdelo, da niste več tako vedri, tako razigrani. Zdelo se mi je, da vas nekaj teži.«

»Ljubi prijatelj, to se vam je samo zdelo,« je nekoliko vznemirjeno odgovorila Janina.

»Doljši sem bil vajen videti samo živahno, neugnano Janino,« je nadaljeval on nežno in jo prijel pod roko, da bi ji pomagal navkreber. »Tako, kakršno ljubim!« je zašepetal in se nagnil čisto k njej. Njegov sicer zagorjeni obraz je bil od razburjenja skoraj tako bel kakor ovrtnik snežnobele stajce, ki jo je bil zaradi vročine odpol.

Janina je kakor vkopana obstala med stazi.

»Kaj pa to?« je vprašala in prestrašeno pogledala svojega prijatelja iz dinstva, ki se ji je zazdel da- nisto čisto drugačen kakor sicer. V velikih, temnih očeh mu je žarela nova, nenavadna luč, roka, s katero jo je držal pod komolcem, je bila vlažna in je trepetala.

»Pocakajte, Paul,« je vzkliknila kakor človek, ki bi se rad zbral, da bi razjasnil neprijetno pomoč, »to je vendar blazno!«

»Da,« je pokorno odgovoril mladi zdravnik, »toda nisem mogel več prikrivati svojih čustev... Moral sem vam povedati.«

»Ali ste prepričani, da je to res?« ga je karajoče vprašala in ga je nekoliko bolj prizanesljivo pogledala.

»Sem! Tako se bojim te ločitve, tega meseca, ki vas bo za dolgih trideset dni ločil od mene! Čutila, da ne bi mogel tako dolgo prenesti negotovosti... Janina, poslušajte: sami pravite, da ljubite ta kraj bolj kakor kateri koli drugi na svetu. Odločil sem se, da bom ostal tukaj. Zakaj se ne bi poročila? Prepričan sem, da bi bila tudi vaša babica zadovoljna...«

Janina se je zdajci spomnila, kaj je bila babica pred kratkim rekla o Paulu. Ni se mogla premagati, da ga ne bi hudomušno pogledala.

»Ali ste res prepričani?« ga je nagajivo vprašala.

»Zakaj me to vprašujete?« se je vznemirila. »Ali vam je kaj rekla proti meni?«

»Oh ne, prijatelj! Zelo vas ceni in tudi jaz...«

»Zakaj torej ne pristanete?« je vprašal, čuteč, da se mu v srcu budi novo upanje.

»Ker se ne morem tako hitro odločiti za tako važno stvar,« je resno odgovorila deklica.

»Jaz sem pa mislil, da mi boste takoj odgovorili,« je nekoliko razočarano vzdihnil Paul.

»Preveč zahtevate, dragi moj. Le pomislite, kako nerodno bi bilo, če bi vam takoj odgovorila, da, pozneje bi pa spoznala, da sem se zmotila. Vse to moram pošteno razmisliti...«

»Ne ljubite me!« je žalosten vzkliknil mladi zdravnik. Še zmerom je bil držal pod roko, toda zdaj je bila njegova roka mrzla kakor led. Ogenj v njegovih očeh se je bil utrlil...

Dekletove lepe, rjave oči so se široko razprle.

»Ljubi Paul, nikoli se nisem česa takšnega vpraševala. Kako naj vam torej odgovorim? Dajte mi čas!«

Nihajlo med upanjem in strahom jo je strastno vprašal:

»Janina, saj se vendar ne bojite?«

»Česa naj bi se bala?«

»Poročiti se z menoj!«

Presenečeno je vzkliknila: »Kje neki! Le kako morete kaj takšnega misliti? Vendar se ne morem tako hitro odločiti. Pustite mi... mesec dni časa za premislek!«

»Mesec dni,« je vzdihnil Paul, »to bo cela večnost!«

»Oprostite, čez mesec dni bomo točno tridesetega julija. Odgovorila vam bom pet minut pred šest,« je smeje se dejala in pogledala na zapazno urico. »Preden bom odpotovala k očetu, vam bom zanesljivo odgovorila!«

»Zakonski prepis«

Mož: »Za božjo voljo, še spet si kupila novo obleko. Kaj boš neki počela, ko bom jaz umrl?«

Zena: »Kupila bom črno obleko.«

Večja zmožnost

Gospod Peteršilič pripoveduje: »Moja žena lahko ostane dve minuti pod vodo, ne da bi utonila.«

»Moja pa lahko dve uri venomer govori, ne da bi se utrudila,« se pohvali gospod Godrnjač.

Solarčkova modrost

»No, kako ti ugaja v šoli?« vpraša teta nadobudnega Janezka, ki hodi v prvi razred.

»Ze gre,« se odreže pobič. »samo škoda je pol dneva, ki ga človek zabije za prazen nič.«

Srečo je imel

Ropar pomoli gospodu Zamudniku pod nos samokres in zavpije: »Denar ali življenje!«

»Ali se norčujete?« se razhudi okajeni Zamudnik.

»Kaj ste znoreli? Ali res mislite, da se norčujem?« zavpije ropar.

»No, vaša sreča,« priklina Zamudnik dobrotljivo, »za norčije namreč nisem navdušen.«

VNOVČARJE

»Šele tedaj! To pomeni, da bom pač moral potrpeti.«

»Bežite no, Paul, saj me vendar poznate že... osemnajst let! In zdaj ne morete počakati mesec dni, da vam povem, ali bom vaša žena ali ne? To je pa res smešno!«

»Priznam, moral bi se vam bil prej izpovedati,« je vzkliknil Paul, »toda bal sem se... čakal sem...«

»Da bom obsedela!«

»Janina, nikar ne skušajte biti zlobni! To se vam ne bo posrečilo! Ne, čakal sem da bi se v vašem odnosu do mene nekaj izpremenilo, čakal sem, da bi v vašem vedenju opazil izpremembo, ki bi mi dala upanje, da smem z besedo na dan...«

Janina ga je resno pogledala.

»Menda ne veste, da bi bilo škoda, če bi med nama nastala kakšna izprememba. Spoštujem vas in vas imam zelo rada...«

Vzdihnil je, čuteč, da se mora sprijazniti s svojo usodo.

»Vidite, vse je odvisno od stališča, ki ga človek zavzema. Molčal bi še dalje, če se ne bi bilo prejšnji mesec tisto zgodilo...«

»Kaj se vam je pa zgodilo?« je prestrašeno vprašala.

»Ne meni, temveč vam.«

»Meni?« je presenečeno vzkliknila deklica. »Rada bi vedela, kaj se mi je zgodilo...«

»Ali se ne spomnite, kako je tisti letalec kakor z neba padel v vaše življenje?«

Janina ga je od strani ošvrknila izpod gostih trepalnic. Čutila je, kako ji udarja v lice vročica. Izvila se mu je iz rok in pokazala po stezi navzdol:

»Glejte strička Matisa! Čakajte, stekla bom do njega in mu vzela pismo za nas!«

In že je brzela po stezi proti poštarju. Paul Bonheur je zamišljen gledal za njo. Svilena temnomodra obleka ji je v vetru vihrala okrog vitkih nog. Okrog čvrstega belega vratu so se vsipali bronastorjavi kodri in se svetili v soncu. Kolikokrat je mladi zdravnik videl podobno sliko, kolikokrat je gledal za svojo malo prijateljico in pil z očmi njeno lepoto! Zato ni čudno, da je z občudljivo tenkočutnostjo zaljubljenega in ljubosumnega človeka poznal sleherni odtonek njenega razpoloženja in njene lepote. Zadnji čas se mu je mala divjakinja zdela nekam zamišljena, vse bolj resna in mirna. Njen glas je dobil mehak ženski prizvok, njene oči so gledale globoko in zamišljeno. Bilo je, kakor da bi se bila čez noč utrlila njena otroška jrgovitost in se umaknila globljemu čustvovanju.

Da, takšne podrobnosti je mogel ugotoviti samo zaljubljen in ljubosumen človek!

In Paul je bil ljubosumen. Silovito ljubosumen na tistega neznanega letalca, ki je kakor meteor padel v življenje njegove male, vedre prijateljice.

Bil je ljubosumen na babico, ki jo je lahko vsak dan videla in govorila z njo, na cvetlice, ki jih je Janina negovala s tolikšno ljubeznijo in pozornostjo, še posebno je bil pa ljubosumen na sorodnike, ki mu jo bodo odtegnili za mesec dni. Bil je ljubosumen na družbo, ki je ni poznal, ki je pa o njej slutil, da bo sprejela malo lepo Janino gostoljubno v svojo sredo, jo razvajala, zabavala, kratkočasila in mikala. Borge koliko lepih, izobraženih in zaljubljenih mladeničev se bo sukalo okrog mlade provincialke, ki bo toliko mikavnejša, ker je še ni pokvaril strupeni duh velikega sveta... Ta misel ga je mučila tako, da je telesno trpel ob njej.

Potrpežljivo je čakal, ko se je vrnala od poštarja in mimogrede brala pismo, ki ga je med potjo odprla. Bila je videti zamišljena in začudena, ko se je ustavila pred njim, dvignila oči in si z vajenim gibom glave otresla s čela nagajiv koder las.

»Elina mi piše,« je dejala, »in pomislite, sporoča mi, da me v očetu imam imenu pričakujejo, da pridem že prihodnji teden!«

»Kaj?« je presenečeno vzkliknil. »Tako kmalu?«

»Da. Ne vem, od kod veter piha. Elina mi precej po ovinkih piše. Pravi, da jim bom storila veliko uslugo, in me spominja na sveto dolžnost do očeta, ki mi morajo biti prva zapoved v življenju.«

Zamislila se je za nekaj trenutkov in pristavila: »Najbrže imajo kaj za brdom!«

»In vas to prav nič ne vznemirja?« jo je začudeno vprašal zdravnik.

»Oh,« mu je zaupljivo odgovorila. »tega sem že vajena. Nič ne pravite babici! Najbrže bom morala nadomestovati svojo mamo in voditi gospodinjstvo...«

»Ali vaša sestra tega ne zna?« je ogorčeno vprašal.

Janina se je od srca zasmejala.

»Elina je dragocena in lepa igralka, drugača nič! Mislite, da ji je mar, kaj bo jedlo trideset gostov in kje bodo sedeli? Važno je le, da bo večerja okusna in da bo sedela poleg tistega mladeniča, ki ji je všeč. Še mar ji ni, kako je treba razdeliti goste za sobe! Ustvarjena je samo za to, da uživa življenje in mladost. Kakor tista pisana ptica je, ki jo radi gledamo, ker je lepa, čeprav ne zna peti...«

»V 24 URAH«

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

»Pretirano dobri ste!« je ježno vzkliknil mladi zdravnik. »Ne morem razumeti takšne popustljivosti do domišljavega, neizobraženega in nezvojenega dekleta!«

Resno mu je zažugala s prstom.

»In vi, vi ste čisto podobni zakonskemu možu, čeprav se še ne morete ponašati s to častjo! Zdaj ste celo ljubosumni na mojo ljubezen do sestre! Morate se sprijazniti z njo, Paul, če hočete, da vam bom ugodno odgovorila!«

Skešano jo je spet prijel za roko.

»No, dobro, toda kaj mi boste odgovorili?«

Zasmejala se je: »Vidim, kam merite. Obljubila sem vam, da vam bom dala odgovor čez mesec dni, pred svojim odhodom k sorodnikom. Ker bom pa zdaj odpotovala že čez teden dni, pomeni to, da vam bom torej odgovorila čez pet tednov...«

»Ne vidite, in se še čudite, zakaj se jezim! Kakšno korist imam torej od tega povabila? Čakati bom moral teden dni dalje...«

»Pijte čaj, ki ga vari naša babica, in pozdravite si živce, ljubi moj doktor,« se je pošalila deklica.

»Oh, vi,« ji je ljubeznivo zapretil, »videli boste...«

Za šalo jo je hotel objeti. Ko je pa začutil njeno nežno, baržunasto polt, ko so ga njeni svilenomehki kodri oplazili po drhtenih rokah, se je ves zmedel. Ni več vedel, kaj počne. Predolgo je zaman hrepenel po tem trenutku, da bi se mu hotel zdaj odpovedati. Sklonil se je nad njen blede, začudeni obraz in jo je silno strastno poljubljati na mlade, sočne ustnice. Janina je vsa prestrašena odmaknila glavo, tako da je njegov poslednji poljub ujel samo rožnato uho, skrito med presernimi kodri.

Iztrgala se mu je iz objema in odskočila. Še nikoli ni videl v njenih milih, krotkih očeh takšnega ognja.

VNOVČARJE

»Šele tedaj! To pomeni, da bom pač moral potrpeti.«

»Bežite no, Paul, saj me vendar poznate že... osemnajst let! In zdaj ne morete počakati mesec dni, da vam povem, ali bom vaša žena ali ne? To je pa res smešno!«

»Priznam, moral bi se vam bil prej izpovedati,« je vzkliknil Paul, »toda bal sem se... čakal sem...«

»Da bom obsedela!«

»Janina, nikar ne skušajte biti zlobni! To se vam ne bo posrečilo! Ne, čakal sem da bi se v vašem odnosu do mene nekaj izpremenilo, čakal sem, da bi v vašem vedenju opazil izpremembo, ki bi mi dala upanje, da smem z besedo na dan...«

Janina ga je resno pogledala.

»Menda ne veste, da bi bilo škoda, če bi med nama nastala kakšna izprememba. Spoštujem vas in vas imam zelo rada...«

Vzdihnil je, čuteč, da se mora sprijazniti s svojo usodo.

»Vidite, vse je odvisno od stališča, ki ga človek zavzema. Molčal bi še dalje, če se ne bi bilo prejšnji mesec tisto zgodilo...«

»Kaj se vam je pa zgodilo?« je prestrašeno vprašala.

»Ne meni, temveč vam.«

»Meni?« je presenečeno vzkliknila deklica. »Rada bi vedela, kaj se mi je zgodilo...«

»Ali se ne spomnite, kako je tisti letalec kakor z neba padel v vaše življenje?«

Janina ga je od strani ošvrknila izpod gostih trepalnic. Čutila je, kako ji udarja v lice vročica. Izvila se mu je iz rok in pokazala po stezi navzdol:

»Glejte strička Matisa! Čakajte, stekla bom do njega in mu vzela pismo za nas!«

In že je brzela po stezi proti poštarju. Paul Bonheur je zamišljen gledal za njo. Svilena temnomodra obleka ji je v vetru vihrala okrog vitkih nog. Okrog čvrstega belega vratu so se vsipali bronastorjavi kodri in se svetili v soncu. Kolikokrat je mladi zdravnik videl podobno sliko, kolikokrat je gledal za svojo malo prijateljico in pil z očmi njeno lepoto! Zato ni čudno, da je z občudljivo tenkočutnostjo zaljubljenega in ljubosumnega človeka poznal sleherni odtonek njenega razpoloženja in njene lepote. Zadnji čas se mu je mala divjakinja zdela nekam zamišljena, vse bolj resna in mirna. Njen glas je dobil mehak ženski prizvok, njene oči so gledale globoko in zamišljeno. Bilo je, kakor da bi se bila čez noč utrlila njena otroška jrgovitost in se umaknila globljemu čustvovanju.

Da, takšne podrobnosti je mogel ugotoviti samo zaljubljen in ljubosumen človek!

In Paul je bil ljubosumen. Silovito ljubosumen na tistega neznanega letalca, ki je kakor meteor padel v življenje njegove male, vedre prijateljice.

Bil je ljubosumen na babico, ki jo je lahko vsak dan videla in govorila z njo, na cvetlice, ki jih je Janina negovala s tolikšno ljubeznijo in pozornostjo, še posebno je bil pa ljubosumen na sorodnike, ki mu jo bodo odtegnili za mesec dni. Bil je ljubosumen na družbo, ki je ni poznal, ki je pa o njej slutil, da bo sprejela malo lepo Janino gostoljubno v svojo sredo, jo razvajala, zabavala, kratkočasila in mikala. Borge koliko lepih, izobraženih in zaljubljenih mladeničev se bo sukalo okrog mlade provincialke, ki bo toliko mikavnejša, ker je še ni pokvaril strupeni duh velikega sveta... Ta misel ga je mučila tako, da je telesno trpel ob njej.

Potrpežljivo je čakal, ko se je vrnala od poštarja in mimogrede brala pismo, ki ga je med potjo odprla. Bila je videti zamišljena in začudena, ko se je ustavila pred njim, dvignila oči in si z vajenim gibom glave otresla s čela nagajiv koder las.

»Elina mi piše,« je dejala, »in pomislite, sporoča mi, da me v očetu imam imenu pričakujejo, da pridem že prihodnji teden!«

»Kaj?« je presenečeno vzkliknil. »Tako kmalu?«

»Da. Ne vem, od kod veter piha. Elina mi precej po ovinkih piše. Pravi, da jim bom storila veliko uslugo, in me spominja na sveto dolžnost do očeta, ki mi morajo biti prva zapoved v življenju.«

Zamislila se je za nekaj trenutkov in pristavila: »Najbrže imajo kaj za brdom!«

»In vas to prav nič ne vznemirja?« jo je začudeno vprašal zdravnik.

»Oh,« mu je zaupljivo odgovorila. »tega sem že vajena. Nič ne pravite babici! Najbrže bom morala nadomestovati svojo mamo in voditi gospodinjstvo...«

»Ali vaša sestra tega ne zna?« je ogorčeno vprašal.

Janina se je od srca zasmejala.

»Elina je dragocena in lepa igralka, drugača nič! Mislite, da ji je mar, kaj bo jedlo trideset gostov in kje bodo sedeli? Važno je le, da bo večerja okusna in da bo sedela poleg tistega mladeniča, ki ji je všeč. Še mar ji ni, kako je treba razdeliti goste za sobe! Ustvarjena je samo za to, da uživa življenje in mladost. Kakor tista pisana ptica je, ki jo radi gledamo, ker je lepa, čeprav ne zna peti...«

»V 24 URAH«

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

»Pretirano dobri ste!« je ježno vzkliknil mladi zdravnik. »Ne morem razumeti takšne popustljivosti do domišljavega, neizobraženega in nezvojenega dekleta!«

Resno mu je zažugala s prstom.

»In vi, vi ste čisto podobni zakonskemu možu, čeprav se še ne morete ponašati s to častjo! Zdaj ste celo ljubosumni na mojo ljubezen do sestre! Morate se sprijazniti z njo, Paul, če hočete, da vam bom ugodno odgovorila!«

Skešano jo je spet prijel za roko.

»No, dobro, toda kaj mi boste odgovorili?«

Zasmejala se je: »Vidim, kam merite. Obljubila sem vam, da vam bom dala odgovor čez mesec dni, pred svojim odhodom k sorodnikom. Ker bom pa zdaj odpotovala že čez teden dni, pomeni to, da vam bom torej odgovorila čez pet tednov...«

»Ne vidite, in se še čudite, zakaj se jezim! Kakšno korist imam torej od tega povabila? Čakati bom moral teden dni dalje...«

»Pijte čaj, ki ga vari naša babica, in pozdravite si živce, ljubi moj doktor,« se je pošalila deklica.

»Oh, vi,« ji je ljubeznivo zapretil, »videli boste...«

Za šalo jo je hotel objeti. Ko je pa začutil njeno nežno, baržunasto polt, ko so ga njeni svilenomehki kodri oplazili po drhtenih rokah, se je ves zmedel. Ni več vedel, kaj počne. Predolgo je zaman hrepenel po tem trenutku, da bi se mu hotel zdaj odpovedati. Sklonil se je nad njen blede, začudeni obraz in jo je silno strastno poljubljati na mlade, sočne ustnice. Janina je vsa prestrašena odmaknila glavo, tako da je njegov poslednji poljub ujel samo rožnato uho, skrito med presernimi kodri.

Iztrgala se mu je iz objema in odskočila. Še nikoli ni videl v njenih milih, krotkih očeh takšnega ognja.

VNOVČARJE

»Šele tedaj! To pomeni, da bom pač moral potrpeti.«

»Bežite no, Paul, saj me vendar poznate že... osemnajst let! In zdaj ne morete počakati mesec dni, da vam povem, ali bom vaša žena ali ne? To je pa res smešno!«

»Priznam, moral bi se vam bil prej izpovedati,« je vzkliknil Paul, »toda bal sem se... čakal sem...«

»Da bom obsedela!«

»Janina, nikar ne skušajte biti zlobni! To se vam ne bo posrečilo! Ne, čakal sem da bi se v vašem odnosu do mene nekaj izpremenilo, čakal sem, da bi v vašem vedenju opazil izpremembo, ki bi mi dala upanje, da smem z besedo na dan...«

Janina ga je resno pogledala.

»Menda ne veste, da bi bilo škoda, če bi med nama nastala kakšna izprememba. Spoštujem vas in vas imam zelo rada...«

Vzdihnil je, čuteč, da se mora sprijazniti s svojo usodo.

»Vidite, vse je odvisno od stališča, ki ga človek zavzema. Molčal bi še dalje, če se ne bi bilo prejšnji mesec tisto zgodilo...«

»Kaj se vam je pa zgodilo?« je prestrašeno vprašala.

»Ne meni, temveč vam.«

»Meni?« je presenečeno vzkliknila deklica. »Rada bi vedela, kaj se mi je zgodilo...«

»Ali se ne spomnite, kako je tisti letalec kakor z neba padel v vaše življenje?«

Janina ga je od strani ošvrknila izpod gostih trepalnic. Čutila je, kako ji udarja v lice vročica. Izvila se mu je iz rok in pokazala po stezi navzdol:

»Glejte strička Matisa! Čakajte, stekla bom do njega in mu vzela pismo za nas!«

In že je brzela po stezi proti poštarju. Paul Bonheur je zamišljen gledal za njo. Svilena temnomodra obleka ji je v vetru vihrala okrog vitkih nog. Okrog čvrstega belega vratu so se vsipali bronastorjavi kodri in se svetili v soncu. Kolikokrat je mladi zdravnik videl podobno sliko, kolikokrat je gledal za svojo malo prijateljico in pil z očmi njeno lepoto! Zato ni čudno, da je z občudljivo tenkočutnostjo zaljubljenega in ljubosumnega človeka poznal sleherni odtonek njenega razpoloženja in njene lepote. Zadnji čas se mu je mala divjakinja zdela nekam zamišljena, vse bolj resna in mirna. Njen glas je dobil mehak ženski prizvok, njene oči so gledale globoko in zamišljeno. Bilo je, kakor da bi se bila čez noč utrlila njena otroška jrgovitost in se umaknila globljemu čustvovanju.

Da, takšne podrobnosti je mogel ugotoviti samo zaljubljen in ljubosumen človek!

In Paul je bil ljubosumen. Silovito ljubosumen na tistega neznanega letalca, ki je kakor meteor padel v življenje njegove male, vedre prijateljice.

Bil je ljubosumen na babico, ki jo je lahko vsak dan videla in govorila z njo, na cvetlice, ki jih je Janina negovala s tolikšno ljubeznijo in pozornostjo, še posebno je bil pa ljubosumen na sorodnike, ki mu jo bodo odtegnili za mesec dni. Bil je ljubosumen na družbo, ki je ni poznal, ki je pa o njej slutil, da bo sprejela malo lepo Janino gostoljubno v svojo sredo, jo razvajala,

SODOBEN PROBLEM

Ali naj poročena žena še dalje ostane v službi?

Švicarski ženski mesečnik „Anabella“ je priobčil zanimivo anketo pod gornjim naslovom. Ker bo naše bralke ta sodoben problem gotovo zanimal, smo izbrali nekaj najbolj tehtnih in globokih odgovorov in jih v izveščku prinašamo:

Iz pisma gospodične E. B.-jeve pod naslovom „Potrebno je strogo merilo“:

„...Prav zato, ker je ta problem tako pereč, moramo biti velikodušni. Velikodušni do drugih, zelo strogi do samega sebe. Bodimo odkriti: marsikatera kokerita z možnostjo, da bi vseeno ostala v službi, čeprav bi se kolikor toliko ugodno omožila, če že ne zaradi drugega, zato, da bi imela nekaj več denarja, in bi ne bila čisto odvisna od svojega moža. To je kaj razumljivo. Človek, ki je bil dolgo samostojen, se težko privadi odvisnosti v denarnih zadevah, čeprav odvisnosti od še tako ljubljene bitja.

In zdaj velja biti strog sam s seboj! Zavedajmo se, da smo kvečjemu dobro povprečje in ne morda literarni ali gospodarski vrhovi. Družbi torej nekdo drugi na našem mestu prav tako lahko koristi. Službo naj bi torej obdržala samo tista, ki nje mož ne zasluži dovolj za življenjski minimum, ali pa tista, ki nje ustvarjalno delo sega čez povprečnost in je ni mogoče nadomestiti. Obžalujem tiste, ki morajo poročene še zmerom ostati v svojem poklicu in kličem: nikar ne povečajte gonjo proti poročeni ženi v poklic! Odpovejte se, odstopite svoje mesto bolj potrebnim in iščite notranje izpolnitve drugje!“

Iz pisma gospoda O. R. pod naslovom: „Kaj pravi možki?“

„...V principu sem proti poklicnemu udejstvovanju poročene žene. Nikar ne mislite, da sem zakrknjen starokopitež. Narobe, prav moderen človek sem. Všeč mi je dober jazz, lahko se navdušim za moderno pohištvo in z zanimanjem poslušam radijsko predavanje o moderni umetnosti in znanosti.

Moja odklonitev poklicnega dela za poročene žene torej nima nič skupnega z zastarelostjo ali „modernostjo“. Dolžnost in naloga žene ni zasidrana v času, temveč je biološka, utemeljena v naravi sami. Žena rodi otroke in ne mož in s tem je že vse rečeno. Če je oče glavna družina, je mati njeno središče. Žena, ki se poklicno udejstvuje, pa nikoli ne more biti več središče družine.

V štirih letih svojega zakona sem se prepričal, da se žena tako izživi v gospodinjstvu in domu, da se ne utegne izživljati še v poklicu. In kjer so otroci, mora biti tudi mati.

Gospodinja sama mora že izpolnjevati dve nalogi: biti mora vzgojiteljica in gospodinja. Kot mož moram priznati, da je to mnogo, posebno če naj obe dolžnosti vzorno izpolnjuje. Res je, dobra služkinja, najeta vzgojiteljica lahko stori marsikaj, toda lepega dne se vseeno maščuje, če otroci niso imeli matere doma.

Zato sem mnenja: otrok potrebuje mater, in sicer svojo.“

Iz pisma gospe J. R.-jeve pod naslovom: „Iz lastne izkušnje.“

„...Že več let sem poročena in imam hčerko, ki bo letos pričela hoditi v šolo. Ves čas svojega zakona sem primorana služiti tudi sama, in sicer zaradi dolgoletne nezaposlenosti svojega moža. Zelo rada bi imela več otrok, pa si tega ne upam tvegati, ker se jim ne morem posvetiti, kakor bi bilo treba. Sicer sem skušala uresničiti ideal zakonske in družinske skupnosti in sreče, ki jo more v zakonu doseči poklicna žena, toda vse to me je stalo ogromno energije, volje in naporov. V vseh teh sedmih letih nisem imela nobenega pravega dopusta, nobenih počitnic. Zdaj upam, da bom kmalu lahko pustila delo in se čisto posvetila domu, ker je mož dobil primerno službo, da lahko preživlja družino. Z veseljem bom svoje mesto odstopila potrebnejši, čeprav se mi je delo priljubilo, kakor se priljubi vsako delo občutljivemu človeku.

Vse to naj premislijo tiste, ki menijo, da je mogoče hkrati biti dobra mati, vzorna gospodinja in poklicna žena — in vse to brez posebnega truda!“

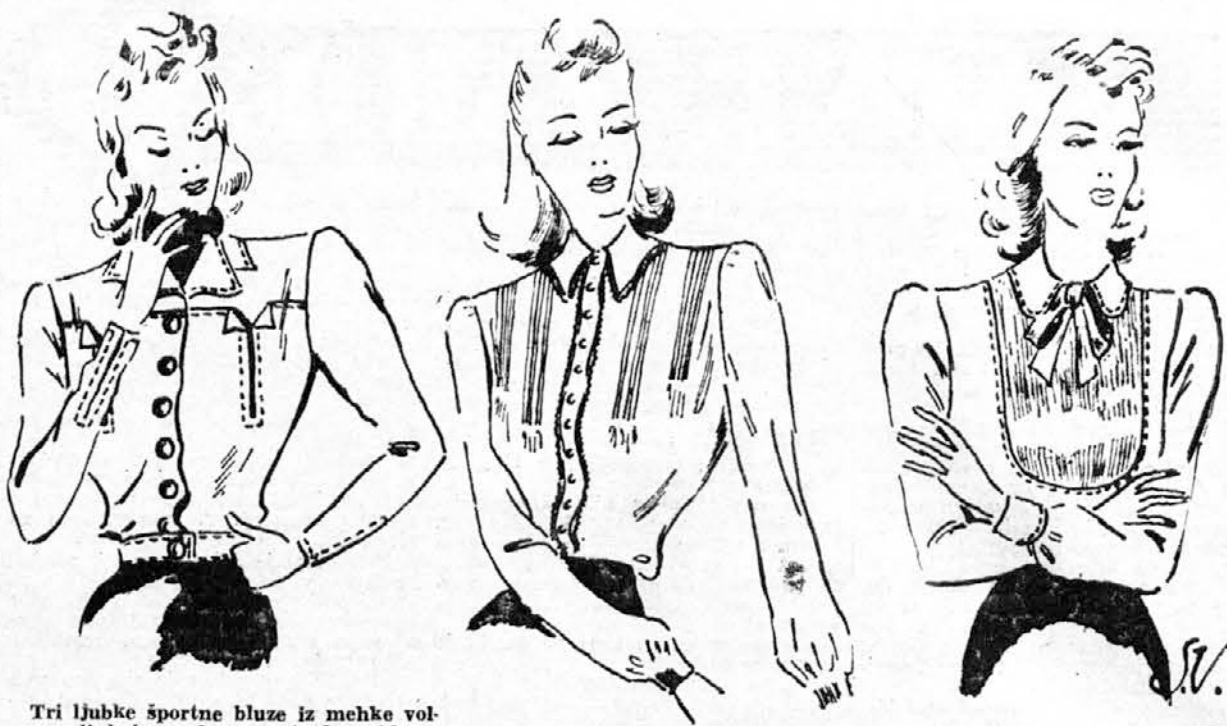
NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Konzervirani zrezki

Goveje meso duši z veliko sesekljano čebulo, strokom česna, lavorjevimi listom, celim poprom, brinjevim zrnem, malo zelene, koreninico peteršilja, 1 korenčkom ali namesto tega žlico

Tri ljubke športne bluze iz mehke volne ali kakega drugega toplega blaga.

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

jušne zelenjave. Po majem dolivaj vode, da postane meso mehko. Potem prida nekoliko masla. Ko meso lepo zarumeni, ga ohladi, zreži na zrezke, vrečice ali kozarčke in vse skupaj zalij s tekočo maslo. Ko se maslo strdi, lonček pokrij. Tako pripravljene zrezke že dali časa pošiljam svojemu možu in so tudi v poletnih mesecih zelo dolgo ostali sveži.

M. G. Ljubljana

Sladki aspik

Kuhaj 6 dek zdroba, lahko tudi riževega, 15 dek sladkorja in 1/2 litra vode in mešaj, da postane svetlo. Potem odstavi, dodaj sok in nastrgano lupino ene limone in nekaj žlic marmelade. Ohlajeno daj v posodo. Če pa hočeš dobiti lepše oblike, leži še tople.

M. P. Ljubljana

Makaronovi zrezki

Makarone skuhaj, drobno sesekljaj, dodaj sesekljano čebulo, strok česna, zelenega peteršilja, nekoliko nastrganega parmskega sira, žlico moke in 1 jajce. Vse dobro zmešaj, osoli in izoblikuj neprevelike zrezke, ki jih na kakršni koli maslobo rumeno zapeci. Zrezki so zelo dobri, okusni in se podajo k solati, zelju ali kakšni drugi zelenjavi.

P. M. Ljubljana

Kako lepo umiješ okna?

Šipe umivamo na več načinov. S sidlom, vodo s kisom ali s čisto vodo. Sidlo šipe nekako zamasti, porabi veliko krp in je zato nepraktično. Boljši od sidla je kis. Krpico namoči v kis, zbršiš šipo in zdrgni s časopisnim papirjem, da se lepo svetli.

Še boljši in cenejši način umivanja šip je pa čiščenje s kavino usadino.

Usadino, ki ostane pri kavi, zalij z vodo in z njo umi šipe ter jih zdrgni do suhega s časopisnim papirjem. Prav tako lahko umivaš s kavino goščo tudi ližake in školjke v straniščih in jim hkrati odstraniš tudi neprijeten voni.

P. Z. Ljubljana

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po po-

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

šti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«. Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 345.

10 MINUT TELOVADBE VSAKO JUTRO

Ohranite si mladostno prožnost v pozna leta

Zdravje je ena največjih človekovih dobrin. Žal, da ga večina prične prav ceniti šele tedaj, ko ga izgubi.

Prvo in najvažnejšo osnovo za telesno konstitucijo, za vse vrste telesnih lastnosti in sposobnosti, za večjo ali manjšo odpornost ali sprejemljivost proti raznim boleznim itd. prinese človek s seboj na svet. Od pas je pa odvisno, da s pravilnim življenjem in z nogo telesa skušamo vse slabe telesne lastnosti odstraniti ali zmanjšati, vse dobre lastnosti pa ohraniti in razviti. K temu nam poleg rednega življenja, smotrne prehrane in upoštevanja higienskih predpisov pripomore predvsem tudi telovadba.

Zakaj je telovadba za naše zdravje koristna? Pravilna presnova snovi v našem telesu je bistven pogoj za zdravje. Presnovo pa pospešuje predvsem telesno gibanje. Za onega, ki se pri svojem vsakdanjem delu malo giblje, je telovadba nujno potrebna.

S telesnimi vajami si krepimo mišice pa tudi notranje organe, predvsem srce in pljuča. Telo se razvija enakomerneje in dobi ter ohrani primerno, lepo obliko, korak postane krepkejši, prožnejši, drža pravilnejša. Pri telovadbi smo primorani k močnejšemu vdihavanju in izdihavanju, da se tako temeljito prezračijo pljuča. Tek se nam izboljša, prav tako prebava. Ker smo po telovadbi bolj ali manj utrujeni, spimo trdno, kar ugodno vpliva na naše zdravje in razpoloženje, posebno pa na živce. Primerne in zadostne telesne vaje

povzročijo, da izgubimo zamaščenost, in preprečijo, da je ne dobimo.

Koristi telovadbe za naše zdravje so torej vsestranske in nedvomne.

Danes, ko vam ni mogoče delati izletov, posejati telovadbe v družini, ali gojiti kakšne druge, za telo koristne športe, si pomagajte tako, da izvajate primerne telesne vaje same doma.

Zdaj, ko bodo večeri daljši in boste iskale načina, kako bi jih kratkočasneje in koristneje preživeli in izkoristili, je prav primeren čas za vsako, da pomislite malo tudi na svoje telo. Mogoče ste ga malo preveč zanemarile? Skušajte ga olepšati in popraviti z domačo telovadbo. Zdaj je prava prilika!

Da ne bi prišli ta ali oni pri izberi vaj v zadrego, bomo v prihodnjih številkah — kdaj pa kdaj — prinašali vaje, ki bodo v prvi vrsti namenjene vam, drage bralke, pa jih bodo lahko s pridom uporabili tudi gospodje.

Evo nekaj vaj za začetek:

1. Najprej dihalno vajo: ta bo za vse dobrodošla.

Stopi na prste, dvigni lehti (vzroči), vdahni, nato se spusti na cela stopala, se predkloni, pokrči nekoliko kolena, z rokama pa zamahni ob boku nazaj (izdihni). Roke zamahni enkrat ob desnem boku enkrat ob levem boku nazaj. Ponovi vajo 8–10krat.

2. Skok:

Skoči in pri tem skriži noge v kolenu tako, da gledajo prsti nog nazaj, z rokama pa skušaj ujeti prste nog v zraku, ali dotakniti se jih, nato doskoči na tla. Pazi, da bo skok prožen in da bo doskok mehak, to se pravi, da doskočiš na prste in ne na cela stopala. Ponovi to vajo 10krat.

3. Za okrepitev hrbtnih in prsnih mišic:

NEKAJ MISLI PESNIKA JEANA PAULA O VZGOJI

Vse prvo ostane za večno v otroku: prva barva, prva glasba, prva cvetlica rišejo pozorišče njegovega življenja; vendar pa še ne poznamo o vsem tem drugega zakona kakor tega: obvarujte otroka vseh silnih in močnih, da celo sladkih vtisov. Mehko, vzbudljivo in nemočno otrokovo naravo lahko s takšnimi napakami pohabimo, tako da se razvije v napačno smer.

Kakor so se bogovi približali prve-mu človeku, tako se približamo mi svojim otrokom in jih vzgojimo v velike — ali majhne.

V prvih šestih letih nikakor ne smemo otroku zapovedati, naj kaj zamoči, tudi ne, če hočemo ljubljeno bitju prikriti kakšno veselje, ki ga pripravljamo na skrivaj. Odprtim nebesom otroške odkritosti ne smemo ničesar zaklepati, niti jutranje zarje sramu; otrok se bo sicer ob vaših skrivnostih kmalu naučil svojih, Junaška čednost molččnosti terja za svojo vzgojo moč razvitega razuma; samo razum učj molččnosti, srce učj, naj govorimo odkrito.

Močne in vsegamočne niso velike, toda neizogibne kazni.

Stopi spet na prste, dvigni lehti. Stopaj na mestu po prstih, z rokama pa segaj v višino, in sicer izmenjaje z desno in levo. Predstavljaj si, da vidiš nad teboj sladka hruška, ki bi jo dosegla samo, če se malo zrašče. Nategni se. Vaja je videti zelo preprosta, toda je izdatna. Ko te lehti že malo bole, jih spusti ob tlo, nato vajo še enkrat ponovi.

4. Za trebušne mišice:

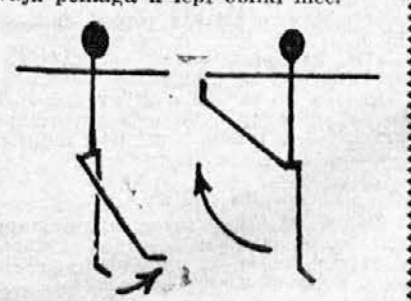
Sedi na tla, noge stegni predse, z obema podlehema se pa opri ob tla: Dvigni levo nogo in kroži z napetostjo po zraku (opišeš majhen krog). 10krat, nato jo spusti na tla. Ponovi isto z desno nogo. Če boš kdaj pozneje ponavljala to vajo (kar toplo priporočam), stori tudi tako, da dvigneš obe nogi hkratu in kroži z njima najprej v levo nato v desno smer.

5. Za mišice nog:

Stopi v malo razkoračno stoji in drži lehti v odročanju. Zamahni z desno nogo nekoliko naprej navznoter nato pa suni z njo v stran tako visoko, da z njo dosežeš dlan desne roke, nato jo spusti na tla. Ponovi vajo 10–20krat menjaje, enkrat z levo enkrat z desno nogo. Če se ti pri prvem poskusu vaja ne obnese, to se pravi, da noge ne moreš suniti tako visoko, ne obupaj, mišice so še neprožne, trde; z večkratnim in vztrajnim vadenjem boš vajo lahko pravilno izvedla.

Še za mišice nog:

Preprosta, a učinkovita. Hodi po sobi sem in tja, a tako, da najprej napraviš deset korakov po petah, nato deset korakov po prstih — dvigni se visoko — in menjaje vadi. Na uho: vaja pomaga k lepi obliki meč.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Dr. Aljehin — peldesetletnik

1892. — 1942.

19. novembra je svetovni prvak doktor Aljehin obhajal petdesetletnico rojstva. Redko je šahovsko ime, ki bi bilo tako splošno znano, priljubljeno in zvenelo. Razvilo se je v pravi pojem šahovskega zmagovalca, kakor n. pr. rabimo Morphyjevo za sijajnega kombinatorika, čeprav ga je Aljehinovo tudi v tem najmanj doseglo.

Kakor je bil njegov polet nagel in strm, vendar njegov razvoj poteka povsem organsko in zvezno. Iz pravega fantasta predvojnega kipenja in zgodnjega povojnega ekspresionizma, ko se je bilo bati, da se bo neugnano izžarel, je kmalu prešel v umirjenjšo zrelo dobo, ki išče trajnejših vrednot in doganejšega izraza. Mnogo je bilo v njem zdravih sil in dovolj trdna je bila notranja discipliniranost, da si je razum podvrnil domišljijo ter se s čustvom začel izražati v vse bolj dovršenih umetninah. Kako ne bi torej mogel pri toliki nadarjenosti in ob vse resnejših razmerah in vse mrzlejših časih storiti tako, kakor poje Zupancić: »Ali mornar, ko je najvišji dan, izmeri daljo in nebesno stran.« To ga je rešilo, da ni bil na šahovskem nebu samo bežen plameček komet, kakor sta bila Morphy in Pillsbury, temveč je stalno žareče sonce, ki še dolgo ne bo ugasnilo. Za dvoboja s Capablancom sta njegova objektivnost in metodičnost dosegli višek in mu zasluženo priborili šahovski presol.

Pri vsej stvarnosti, doslednosti in premišljenosti pa ostaja Aljehin vedno ognjevit, dinamičen, iznajdljiv in napreden; ne pozna ne enoignega kalupa ne trile dogme. Trditi smemo, da je Aljehin najuniverzalnejši šahovski genij vseh dob. Noben »elemojster« namreč do sedaj še ni hkrati združeval tako močne intuicije, tako globokega strateškega razumevanja z vedno presenečajočo taktiko in dovršeno tehniko. Če so Capablancove partije kristalno čiste, so Aljehinove tudi mavrično se iskreče in če so Laskerjeve filozofske prekaljene in psihološke prekanke, so Aljehinove še znanstveno dogane. Če je Lasker ob šahu predvsem modroval in se Capablancu s šahom uveljavljal, Aljehin zlasti z vso strastjo šahira. Zato je v tej trojici največjih šahistov najbolj izrazito in vsestransko šahovski, najbolj umetniški. Iz točne otvoritve vodi partije z obširnimi manevri v središču in na obeh krilih do presenetljivo udarnih odločilnih kombinacij ali pa do nepoporne naertne zadušitve v končnici, kakor pač zahtevajo položaji in okoliščine. Ob kolikih njegovih partijah smo se že navduševali!

Enoten, dogan in prebogati šahovski slog krasi tudi drugače inteligentno osebnost širokega obzora, korenite izobrazbe, svetovnjaka in plemenitega nastopa. Njegovo pravašvo, suverena nadmoč in brezobzirna težnja po zmagi pa ga kdaj pa kdaj zapeljejo do nasilnih šahovskih dejanj, v prečloveško podcenjevanje nasprotnika in skoraj le tedaj napočijo zanj nesrečni trenutki, ko ga tudi vsa vražja iznajdljivost in borbenost ne rešita. Prevzetnost ga je enkrat celo veljala krono in že so ga videli propadati, toniti. Toda stremiljivi mož, utrjen v dolgi borbi za obstoj, mož, ki je že zrl smrti v oči in tako rekoč premagal samo usodo, je znal premagati tudi samega sebe. Spoznal in poboljšal je svoje napake in se čez leto dni spet dvignil na čelo vseh šahovskih umetnikov kot neutrljivo najboljši med najboljšimi. Dalje niza zmage, katerih temeljno je utrdil že l. 1909. na vsesrskem glavnem turnirju v Petrogradu. Predolga bi bila vrsta, če bi hoteli naštet vse njegove zmage in uspehe; še nam živijo zvenjajo imena London, Hastings, Baden-Baden, Semmering, New York, Buenos Aires, San Remo, Bled, Moskovo...

Vstajajo mladi in nevarni tekmeči, ki so mu pripravili še nekaj grenkih ur. Na prvih mestih beremo tudi imena: Keres, Botvinnik, Fine, Flohr, Reskowsky. Verjetno je, da bo kateri od njih kdaj njegov naslednik. Toda vsi cutimo, da mu prav hitro še ne bo ničesar kos. Ni nam znano, kaj je vse zapisano v nepregledni knjigi življenja, predobro pa vemo, da je Aljehin poseben miljenec šahovske božice Calse. Zato temu ruskemu geniju od vsega srca želimo, da bi se mnogo lažje vpletel v svoj nevenljivi venec in še veliko umotvorov zapisal v knjigo nesmrtnih šahovskih partij.

Rešitev problema št. 205.

1. Daš! Lp1, 2. Dhs+1, Lh2, 3. D×h2 mat.
1. ... Les (c5, h6, a7), 2. Dhs+1, Kc1, 3. Da1 mat.
1. ... La4, 2. K×d4, Kc1, 3. Da1 mat.
1. ... Le1 (g3, h4), 2. Sc5 in 3. D×g2 mat.

Rešitev problema št. 206.

K problemu št. 203.

Te rešitve se mora spoznati, da je kmeč na h2 bel.

Če Vam je težko pri srcu in si želite malo razvedrila, sezite po »Družinskem tedniku«!